

**Затверджено
Наказ Національної школи
суддів України
08.08.2019 № 49**

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОБОТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ СУДДІВ УКРАЇНИ ЗА I ПІВРІЧЧЯ 2019 РОКУ

Київ – 2019

Вступ: визначення та реалізація пріоритетних завдань

У першому півріччі 2019 року Національна школа суддів України (далі – НШСУ та/або Школа) продовжила послідовно реалізовувати основні завдання, що передбачені її повноваженнями, у контексті потреб у подоланні дефіциту кадрів у системі правосуддя. Нині є можливість оцінити минулий період, зробити висновки з актуальних питань підготовки суддівського корпусу, узагальнити певні тенденції.

Так, наприкінці травня 2019 року було завершено спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді, що розпочалась у серпні минулого року. Уперше Школа здійснювала таке навчання протягом 9-ти місяців. Цьому процесу передувала напружений підготовчий період, завдяки якому НШСУ створила та реалізувала стандартизовану інноваційну програму початкової підготовки майбутніх суддів, що формувалась з урахуванням кращого світового досвіду та відбувалась у формі практичних занять із використанням інтерактивних методів навчання відповідно до вимог і рекомендацій Ради Європи та її інституційних органів.

Серед пріоритетних напрямів роботи НШСУ було, як звичайно, науково-методичне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя, яка пов'язана із кваліфікаційним оцінюванням і добором суддів. Йдеться, насамперед, про створення потужної тестологічної бази, здатної охопити повний обсяг питань з усіх юрисдикцій, а також оптимально виявити знання та навички осіб, що проходять оцінювання.

У I півріччі цього року НШСУ разом з іншим опікувалась питаннями модернізації підготовки висококваліфікованих суддівських кадрів. Цей процес за змістом був спрямований на забезпечення принципу верховенства права під час здійснення правосуддя, своєчасне реагування на зміни в законодавстві, зокрема процесуальному, практиці національних судів та Європейського суду з прав людини. За формою він був направлений на досягнення безперервності в підготовці, на якнайбільше застосування інтерактивних методів у навчанні, максимальне врахування освітніх прагнень суддівського корпусу. НШСУ й надалі буде розширювати можливості суддів і працівників апаратів судів при виборі тематики підготовки та періодичного навчання, зокрема дистанційного, за їх інтересами.

У програмах підготовки всіх категорій суддів значне місце було відведено вивченню питань антикорупційного законодавства, суддівської етики та дисциплінарної відповідальності, виявленню актуальних питань у застосуванні практики Європейського суду з прав людини під час здійснення судочинства.

Новим досвідом для Національної школи суддів України та важливою подією для вітчизняного правосуддя та країни в цілому стали навчальні заходи, проведені у квітні–травні 2019 року для новопризначених суддів, зокрема: тижневий орієнтаційний курс для новопризначених суддів Верховного Суду і тритижнева орієнтаційна програма для суддів Вищого антикорупційного суду та

його Апеляційної палати. У співпраці та за підтримки Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) “Нове правосуддя”; проектів Ради Європи, Європейського Союзу та ОБСЄ; українсько-канадського проекту “Підтримка судової реформи” (усього 9 проектів міжнародної технічної допомоги Україні) до проведення цих заходів були залучені провідні європейські та вітчизняні експерти. Виконання орієнтаційного курсу та програми створило необхідні передумови для ефективного початку роботи Вищого антикорупційного суду, надало можливість суддям підвищити свій кваліфікаційний рівень – отримати або ж поновити необхідні знання та навички для належного виконання повноважень суддів першої та апеляційної інстанцій.

У звітному періоді НШСУ спрямовувала зусилля на укріплення свого викладацького складу, суттєве оновлення навчального інструментарію, запровадження інноваційних форм навчання.

Отже, перші шість місяців 2019 року були ознаменовані подальшим удосконаленням форм і поглибленням змісту спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підготовки та підвищення кваліфікації суддів усіх рівнів, упровадження нових методик і сучасних інформаційних технологій у навчальний процес.

I. Спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді

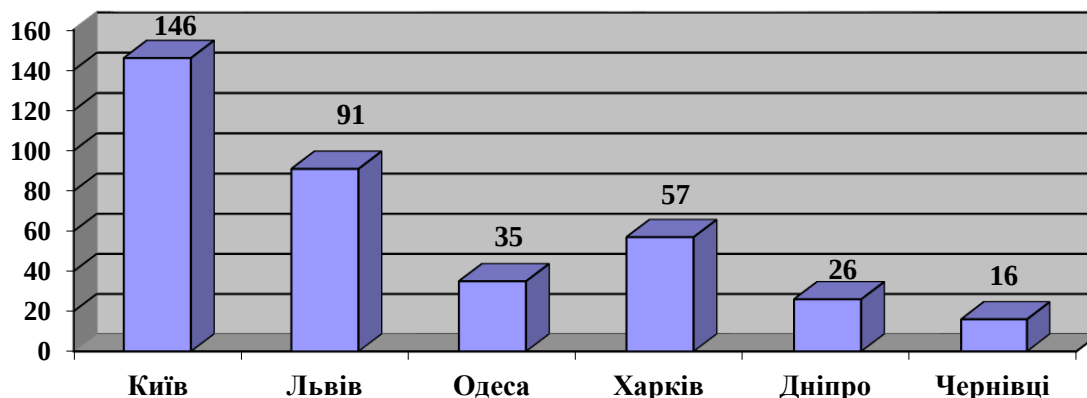
Відповідно до статті 105 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” (далі – Закон) першочерговим завданням Національної школи суддів України є здійснення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді (далі також – спеціальна підготовка).

У I півріччі 2019 року продовжувалася спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді, що розпочалася 27 серпня 2018 року та тривала 9 місяців. 371 кандидат успішно виконав програму спеціальної підготовки та 24 травня 2019 року отримав відповідне свідоцтво.

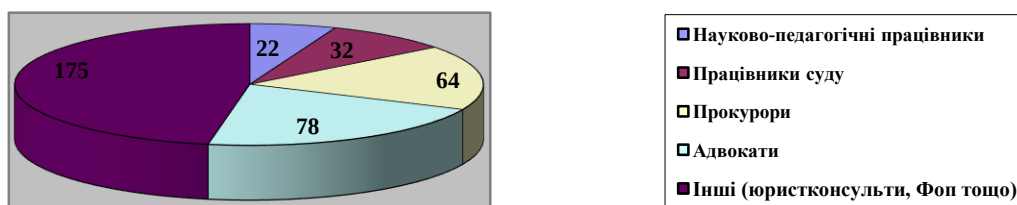
До Вищої кваліфікаційної комісії суддів України надіслано матеріали про проходження спеціальної підготовки у формі висновку з інформацією про результати виконання кандидатом кожного блоку Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та Програми в цілому.

Серед кандидатів, які отримали свідоцтва за результатами проходження спеціальної підготовки у 2019 році, мають наукові ступені доктора наук – один слухач, кандидата юридичних наук – 26 слухачів, кандидатів наук з державного управління – два слухачі. Указами Президента України кандидатів, що проходили спеціальну підготовку, Лідовця Р. А. та Михайленко В. В. призначено відповідно суддями Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду.

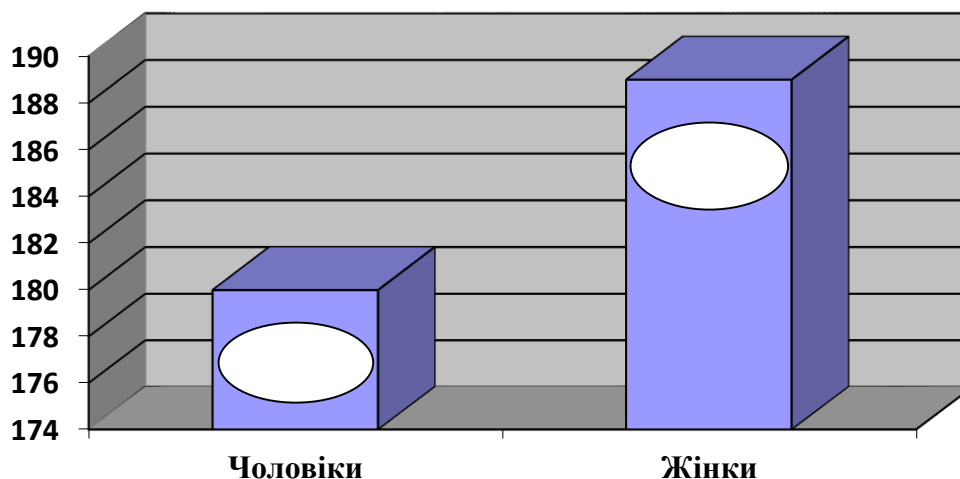
Успішно завершив спеціальну підготовку 371 слухач

Правничі професії слухачів

Загальне порівняння слухачів за статтю

Проведення спеціальної підготовки відбувалось за єдиною програмою одночасно в 16 групах у шести локаціях: міста Київ (6 груп), Харків (3 групи), Львів (3 групи), Одеса (2 групи), Дніпро (1 група), Чернівці (1 група).

З метою належної організації занять у всіх локаціях були своєчасно підготовлені розклади занять, визначені куратори для їх виконання та логістичного супроводу проведення тренінгів, ведення журналів обліку

проходження слухачами спеціальної підготовки, оформлення відповідної звітності.

Для проведення спеціальної підготовки використовувалися аудиторні приміщення, обладнані інформаційно-технічними засобами: комп'ютерами, проекторами, мікрофонами, системами клікерів і фліпчартами. Окрім того, кожному слухачу був наданий персональний комп'ютер (ноутбук) для самостійної роботи.

Створена з урахуванням кращого світового досвіду **стандартизована інноваційна програма спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді** була реалізована в повному обсязі.

Програма спеціальної підготовки включала шість блоків, відповідно:

- I. Основи організації суду та діяльності судді
- II. Цивільне судочинство
- III. Господарське судочинство
- IV. Кримінальне судочинство та судочинство у справах про адміністративні правопорушення
- V. Адміністративне судочинство
- VI. Суддівські компетенції.

Координаторами блоків були призначені високопрофесійні судді: Ольга Булейко, Галина Юровська, Олександр Потильчак, Олександр Коротких, Олександр Терлецький і Олександр Гащицький відповідно.

Спеціальна підготовка у 2019 році завершилась виконанням трьох останніх блоків програми (IV–VI), які включали **43 тренінги, 2 круглих столи, семінар-практикум та інтерактивну лекцію.**

На виконання вимог Закону сьогодні тренінги стали переважною формою проведення занять, яка дозволяє найбільш ефективно закріплювати рівень теоретичних знань слухачів, формувати практичні навички та вміння в застосуванні закону, веденні судового засідання тощо.

У 2019 році у **16 групах проведено 688 занять у формі тренінгів**, а також 2 круглих столи, 2 семінари-практикуми та 2 інтерактивні лекції у форматі відеотрансляції для всіх регіональних відділень, одна з яких – “Досвід роботи слідчого судді в Іспанії” була проведена в січні 2019 року експертом Консультативної місії ЄС, суддею з Іспанії Кароліною Ріус Аларко.

Теоретично-практична підготовка у 2019 році

Тренінги розроблялись і за потреби оновлювались спеціально створеними групами розробників. Потім вони проходили апробацію, у випадку необхідності корегувались, після чого проводились відповідні тренінги для викладачів (тренерів) за підготовленими курсами.

Упродовж усього періоду спеціальної підготовки координатори блоків постійно здійснювали моніторинг матеріалів тренінгів для вчасного та ефективного їх адаптування до змін як в законодавстві, так і у правозастосовній практиці.

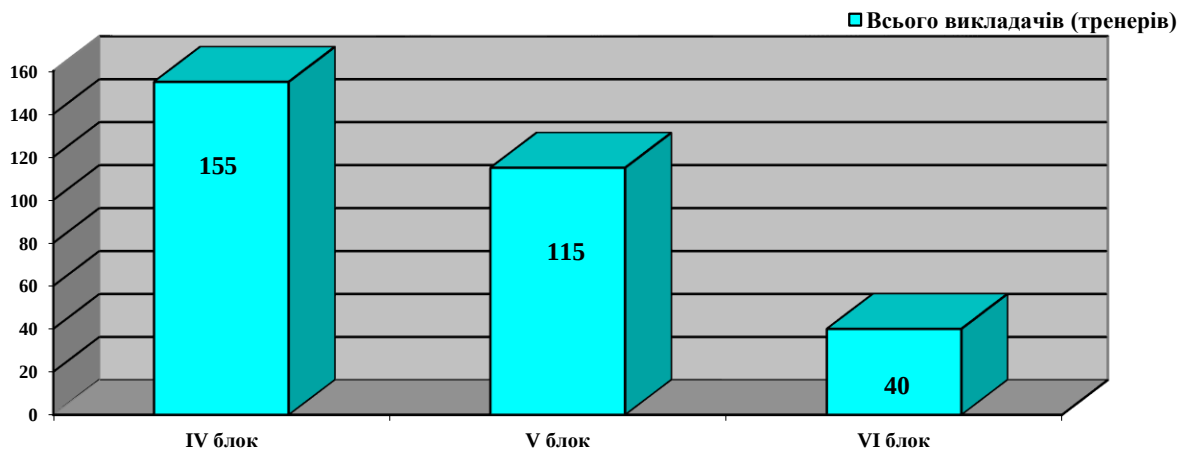
Спеціальна підготовка проводилась викладачами (тренерами) із числа професійних суддів за єдиною методикою з використанням навчальних матеріалів, розроблених відповідно до затверджених методологічних стандартів.

Навчально-методичні матеріали готувались під **використання інтерактивних методів навчання** таких, як: презентації (демонстрації з міні-лекціями), експрес опитування за допомогою електронної системи клікерів, виконання групових завдань у малих групах, “мозкові штурми”, вирішення ситуативних завдань (кейсів), моделювання конкретних ситуацій, рольові ігри (симуляції), проведення модерованих дискусій, дебатів, круглих столів тощо. Це повною мірою відповідає вимогам і рекомендаціям Ради Європи та її інституційних органів. Зазначені матеріали розміщувались на електронному ресурсі для усіх викладачів (тренерів).

До проведення окремих тренінгів залучались високопрофесійні фахівці інших спеціальностей.

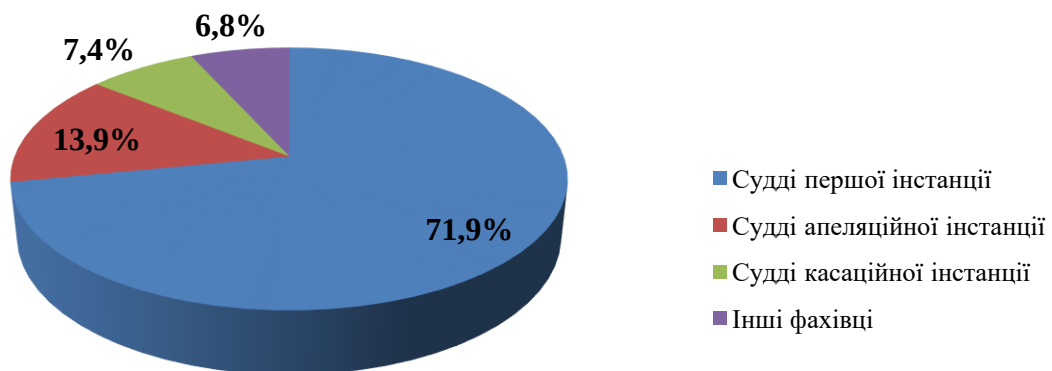
Викладачі (тренери) IV–VI блоків Програми

Усього – 310 тренерів (викладачів),
з яких 82 – мають вчені звання кандидатів та докторів наук (26,5%)

Склад викладачів (тренерів)

Усього - 310 тренерів (викладачів)

Зробити спеціальну підготовку більш інтерактивною та прозорою, суттєво спростити процес її адміністрування дозволив перехід на електронну навчальну платформу, на якій серед іншого розміщувались матеріали тренінгів для слухачів, здійснювався обмін навчальними матеріалами, а також контроль успішності кандидатів на посаду судді.

Контроль успішності навчання відбувався відповідно до Положення про порядок визначення успішності виконання Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді. В основу оцінювання покладена накопичувальна

бальна система, яка відповідає європейським стандартам і полягає в послідовному і в той же час комплексному оцінюванні знань, сформованих умінь і навичок майбутніх служителів Феміди.

Положенням передбачено процедуру контролю успішності виконання теоретично-практичної частини програми, складовими якого є поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль успішності слухачів здійснювався впродовж усього процесу спеціальної підготовки, зокрема оцінювалися знання слухачів викладачами (тренерами) за результатами опанування кожної з тем програми спеціальної підготовки шляхом тестування та/або заповнення анкет.

У 2019 році здійснено **підсумковий контроль III–V блоків** програми спеціальної підготовки. Майбутні судді виконували практичне завдання (кейс) з написання судового рішення, яке виявляло знання, уміння та навички ухвалювати законні, обґрунтовані та справедливі судові рішення з господарської, кримінальної та адміністративної юстиції, спираючись на принципи верховенства права та практику Європейського суду з прав людини.

Результати контрольних заходів продемонстрували, що абсолютна більшість кандидатів були старанними та вмотивованими до підготовки, про що свідчив стабільно високий рівень засвоєння знань і оволодіння навичками.

Загальна максимальна кількість балів за результатами підсумкових контрольних заходів під час спеціальної підготовки становить 150 балів. За результатами підсумкового контролю слухачам необхідно було набрати не менше 70 відсотків від максимальної кількості балів. Слухачі отримали від 105 до 146 балів, що становить від 70 до 97,3 відсотків.

На діаграмі зазначено кількість слухачів, які отримали відповідний відсоток балів від максимально можливої кількості балів.

Слухач вважається таким, що успішно виконав програму спеціальної підготовки, за умов набрання ним не менше 75 відсотків від максимальної кількості – 1230 балів загального результату успішності виконання програми. Слухачі отримали від 76 до 98 відсотків балів від максимально можливої кількості балів.

Обговорення результатів успішності виконання кожного блоку програми здійснювалось у форматі відеоконференції за участі керівництва, викладачів та всіх слухачів спеціальної підготовки.

Особливістю дев'ятимісячної програми спеціальної підготовки, на відміну від попередньої, тримісячної, стали такі її складові, як стажування, що проводилося у формі практичної підготовки слухачів у місцевих судах, а також ознайомчі візити до органів системи правосуддя.

Стажування мало на меті на основі знань, отриманих кандидатами на посаду судді під час теоретично-практичного навчання, застосовувати їх при здійсненні правосуддя.

Передбачено такі цілі під час стажування:

- забезпечення оптимальної адаптації майбутніх суддів до умов відправлення правосуддя;
- формування та розвиток професійних і особистісних якостей майбутніх суддів.

Стажування в місцевих господарських судах тривало 15 днів (грудень 2018 р. – січень 2019 р.), місцевих загальних судах з розгляду кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення – 24 дні (лютий – березень 2019 р.), місцевих адміністративних судах – 15 днів (квітень – травень 2019 р.).

Стажуванню передувала кропітка робота з визначення судів – баз стажування, добору суддів – наставників (коучів), надання їм методичної допомоги для організації та проведення відповідного виду стажування.

Для передачі слухачам професійних знань, умінь і практичного досвіду було залучено 447 суддів-наставників (коучів) зі 138 баз стажування, а саме: загальні суди – 88 судів (179 суддів-наставників), господарські суди – 25 судів (138 суддів-наставників), адміністративні суди – 5 судів (130 суддів-наставників).

Проведено 7 тренінгів “Наставництво (коучинг) у системі формування професійних навичок майбутнього судді”, на яких підготовлено 263 наставники. Відповідний дистанційний курс пройшли 110 наставників.

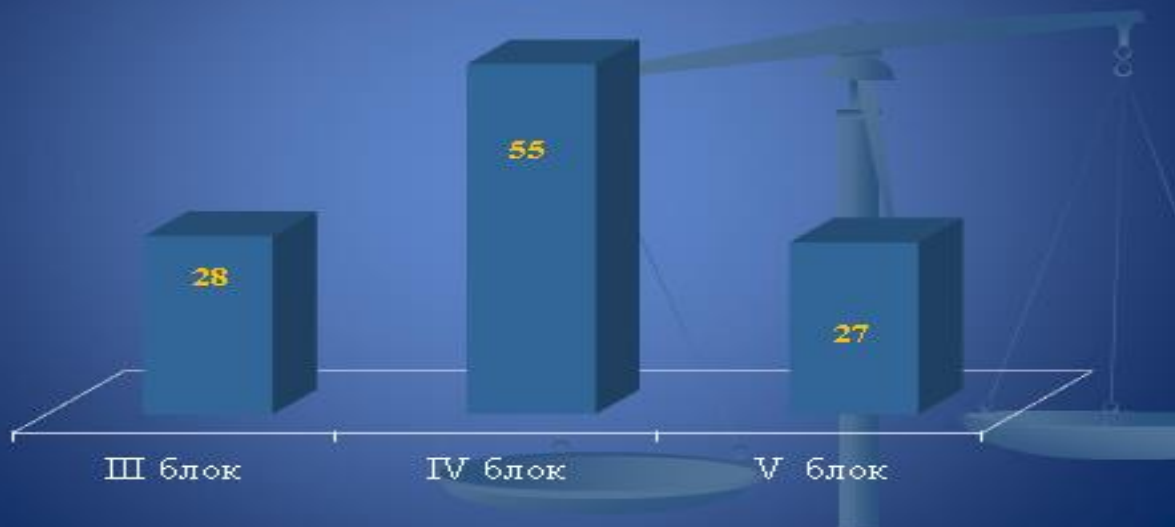
На допомогу суддям-наставникам і з метою уніфікації підходів до стажування розроблено “Методичні рекомендації щодо проведення ділових ігор під час проходження кандидатами на посаду судді стажування в місцевих судах”.

Кожний кандидат на посаду судді отримав затверджений індивідуальний план стажування (з кримінального та адміністративного судочинства), виконання якого координував відповідний суддя-наставник.

Постійно здійснювався моніторинг проходження слухачами стажування, під час якого працівники НІССУ перевірили 91 базу стажування, де провели 110 зустрічей як з кандидатами на посаду судді, так і з суддями-наставниками (коучами) та керівниками судів.

Моніторинг стажування

Зустрічі

Ключовими в обговоренні під час зазначених зустрічей були питання щодо виконання завдань, визначених індивідуальними планами слухачів, засвоєння умінь і навичок, отриманих у ході стажування, та їх застосовування у практичній діяльності. Також майбутні судді висловлювали пропозиції щодо шляхів розв'язання проблем, які виникають під час стажування.

Відповідальне партнерство

Після завершення стажування з блоку кримінального судочинства та судочинства у справах про адміністративні правопорушення були здійснені ознайомчі візити до місцевих прокуратур, органів досудового розслідування та уповноважених органів з питань пробації, а після завершення стажування з блоку адміністративного судочинства – до відділів державної виконавчої

служби та місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

З метою організаційно-методичного забезпечення ознайомчих візитів було підготовлено п'ять примірних програм та розроблено рекомендації щодо їх реалізації. Усього було здійснено 181 візит до відповідних органів та установ для ознайомлення з правовою основою їх діяльності, структурою, завданнями та функціями.

У цілях удосконалення спеціальної підготовки систематично здійснювався **зворотний зв'язок зі слухачами**. Для цього активно використовувалися такі форми контролю, як

заповнення анкети кандидатами на посаду судді після проведення кожного блоку програми спеціальної підготовки;

анкетування, передбачене в окремих тренінгах;

індивідуальні інтерв'ю зі слухачами та викладачами (тренерами);

зустрічі керівництва НШСУ зі слухачами.

Узагальнення відповідей дозволило визначити, чи досягнуто запланованих цілей і завдань, які ставилися розробниками курсів; чи правильно обрано форми проведення занять і методики викладання відповідних тем програм, а також надало можливість постійно працювати над покращанням змістовного наповнення курсів і підвищенням якості викладання.

Анкетування проводилося також за результатами стажування та ознайомчих візитів (зустрічей). Результати анкетування підтвердили нагальну

необхідність стажування в місцевих судах, довели змістовність, інформативність і корисність ознайомчих візитів.

У 2019 році у форматі відеоконференції проведено чотири зустрічі керівництва НШСУ зі слухачами. Зауваження та пропозиції слухачів і викладачів (тренерів) прийнято до уваги для подальшого вдосконалення спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді.

II. Підготовка суддів для підтримання кваліфікації, періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації

У I півріччі 2019 року Національна школа суддів України свою діяльність спрямовувала на модернізацію підготовки висококваліфікованих суддівських кадрів, яка має набути безперервного характеру, своєчасно реагувати на зміни в законодавстві, практиці національних судів та Європейського суду з прав людини.

Підготовка та періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації здійснюється відповідно до календарного плану підготовки суддів для підтримання їхньої кваліфікації, стандартизованих програм і програм підготовки відповідних категорій суддів, які формуються згідно з Положенням про підготовку та періодичне навчання суддів у Національній школі суддів України.

Тематика підготовки в I півріччі 2019 року формувалась з урахуванням потреб суддів на підставі стандартизованих програм підготовки всіх категорій слухачів, кожна з яких передбачала проведення тренінгів за окремими темами та відповідне оцінювання суддів за їх результатами.

У програмах підготовки всіх категорій суддів значне місце було відведено вивченню питань антикорупційного законодавства, суддівської етики та дисциплінарної відповідальності, дослідженню практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя.

Так, у I півріччі 2019 року було **проведено 65 спеціалізованих тренінгів**, які в межах підготовки є обов'язковими для суддів місцевих та апеляційних судів усіх юрисдикцій.

Зокрема, проводились тренінги на теми:

- “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов'язаних з виборами”;
- “Вирішення спорів, що виникають із договорів страхування”;
- “Врегулювання спорів за участю судді в господарському судочинстві”;
- “Врегулювання спорів за участю судді в цивільному судочинстві”;
- “Врегулювання спорів за участю судді”;
- “Деякі питання, що виникають при розгляді справ із кредитних

- правовідносин”;
- “Діяльність слідчого судді як гаранта захисту прав людини на досудовому розслідуванні”;
 - “Докази та доказування в господарському судочинстві”;
 - “Застосування електронних доказів під час розгляду справ, пов’язаних з корупцією”;
 - “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя”;
 - “Застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні місцевими загальними судами України”;
 - “Застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві”;
 - “Комунікаційна діяльність суддів”;
 - “Мова судово-процесуальної сфери”;
 - “Негласні слідчі розшукові дії”;
 - “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
 - “Особливості розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх”;
 - “Особливості розгляду спорів про визнання правочинів недійсними”;
 - “Особливості розгляду справ про відшкодування шкоди”;
 - “Особливості розгляду справ про захист права власності”;
 - “Особливості розгляду справ про спадкування”;
 - “Особливості розгляду справ про укладення, зміну, розірвання договорів, визнання правочинів (господарських договорів) недійсними та застосування міжнародних угод при вирішенні господарських спорів”;
 - “Особливості розгляду справ, пов’язаних із домашнім насильством” ;
 - “Особливості судового розгляду кримінальних проваджень щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом”;
 - “Перехід права власності на земельну ділянку. Особливості розгляду земельних спорів”;
 - “Право на повагу до приватного і сімейного життя: застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (цивільний аспект)”;
 - “Практичні аспекти розмежування різновидів множинності злочинів – повторність, сукупність та рецидив злочинів”;
 - “Призначення покарання у кримінальних справах”;
 - “Проблеми ефективного судового захисту в адміністративному судочинстві”;
 - “Розгляд пенсійних та інших соціальних спорів”;
 - “Розгляд податкових спорів судами адміністративної юстиції”;
 - “Соціономічна компетентність суддів”,

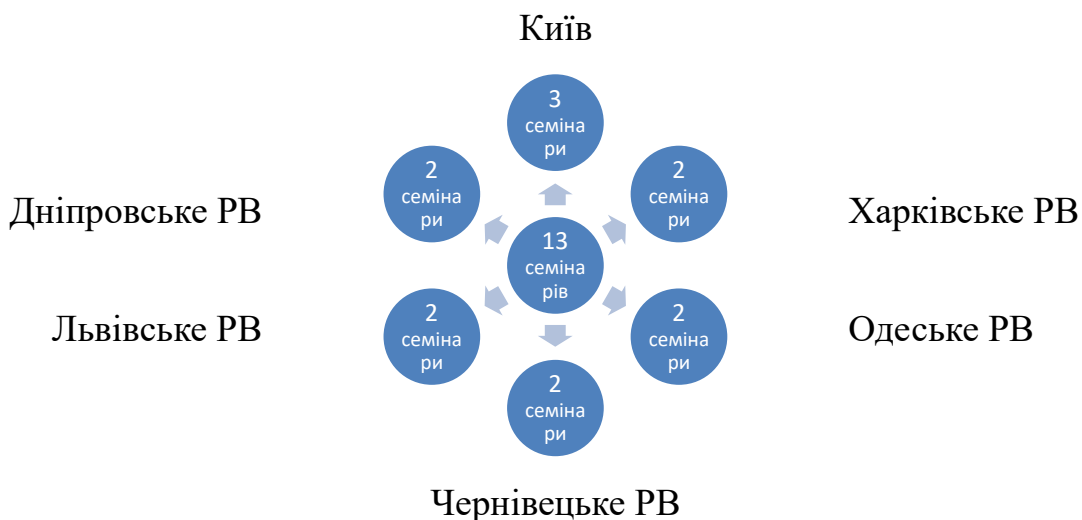
а також апробації тренінгів:

- “Врегулювання спорів за участю судді в адміністративному судочинстві”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства у кримінальному судочинстві”;
- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в цивільному судочинстві”;
- “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в господарському судочинстві”.

У звітному періоді проведено **1 всеукраїнський семінар у режимі відеоконференції** для суддів апеляційних, місцевих загальних та окружних адміністративних судів “Свобода пересування у світлі практики Європейського суду з прав людини”, в якому взяли участь **611 суддів з усіх регіонів України**.

Для забезпечення інтерактивних форм навчання НШСУ використовує Інтернет, сучасні персональні комп'ютери (ноутбуки), фліпчарти, відеокамери, мультимедійні проектори, екрани, електронні системи клікерів, інтерактивні дошки та інші допоміжні засоби.

У І півріччі 2019 року в рамках періодичного навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації Національна школа суддів України проводила щоквартальні загальноукраїнські одноденні тематичні семінари. Усі судді місцевих і апеляційних судів, які бажали взяти участь у цих семінарах, реєструвались на веб-сайті НШСУ за відповідною темою, після чого незалежно від принципу територіального закріплення формувались групи слухачів. **Усього було проведено 13 таких семінарів.**

Національна школа судів України у 1 півріччі 2019 року спільно з Проектом Twinning “Посилення інституційної спроможності Верховного Суду України у сфері захисту прав людини на національному рівні” **провела** судьями Верховного Суду та експертами проекту Twinning”. За результатами

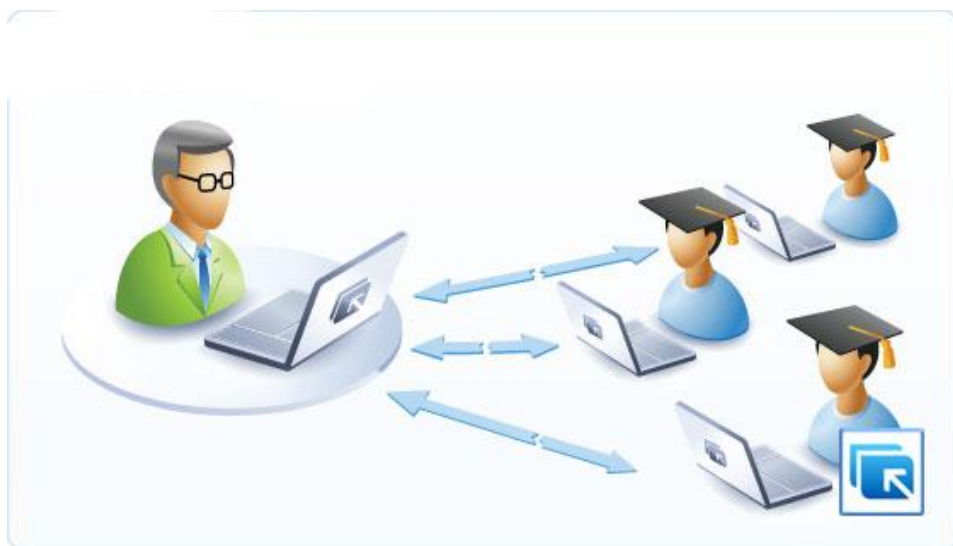
проходження програми підготовки 46 суддів **Верховного Суду** отримали сертифікати.

У I півріччі 2019 року **Національною школою судів України** проведено **орієнтаційний курс** для суддів **Вищого антикорупційного суду та Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду** за підтримки Програми USAID “Нове правосуддя”, Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні, Консультативної місії ЄС, “Проекту підтримки судової реформи” (Канада), Проекту ЄС “ПРАВО”, Міжнародної організації з розвитку права, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. За результатами проходження програми підготовки **38 суддів Вищого антикорупційного суду** отримали сертифікати.

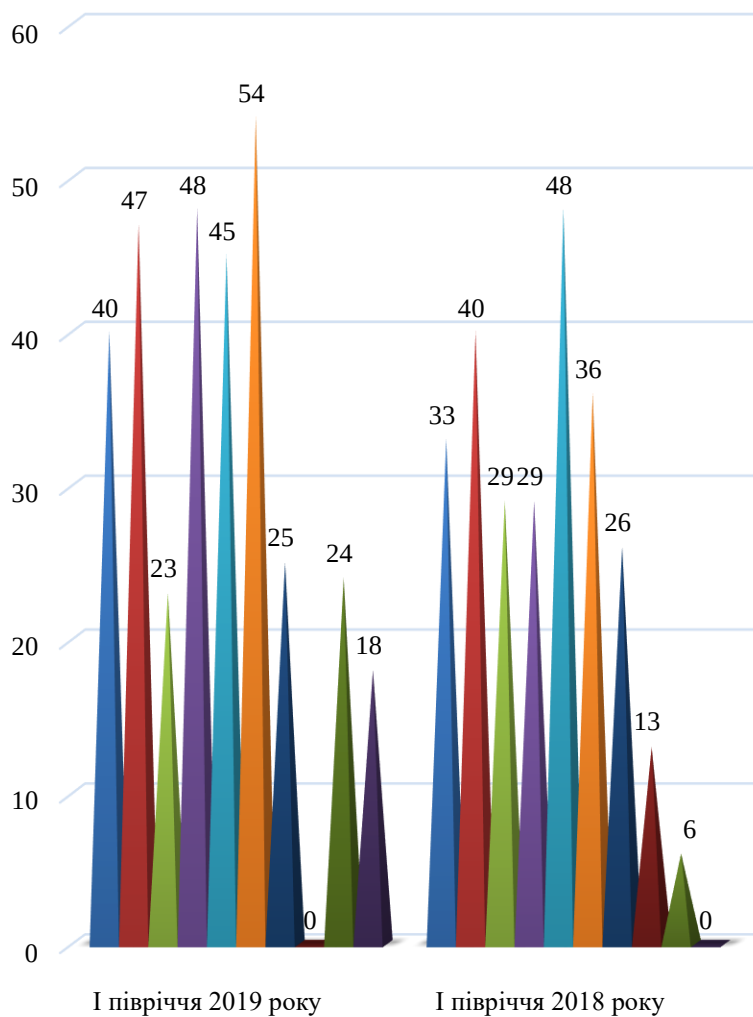
Також за підтримки Програми USAID “Нове правосуддя”, Проектів РЄ “Підтримка впровадженню судової реформи в Україні” та “Підтримка виконання Україною рішень ЄСПЛ”, Проекту ЄС “Право-JUSTICE”, Проекту Координатора проектів ОБСЄ в Україні “Підтримка навчання суддів, що відповідає їх потребам”, “Проекту підтримки судової реформи” (Канада) **проведено орієнтаційний курс для новопризначених суддів Верховного Суду**. За результатами проходження програми підготовки **75 суддів Верховного Суду** отримали сертифікати.

Національна школа судів України активно впроваджує дистанційну форму для періодичного навчання суддів. У I півріччі 2019 року проведено дистанційні курси для суддів: “Суддівська етика”, “Управління залом судового засідання”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини для суддів адміністративних судів”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Досудове розслідування”, “Управління часом у суддівській діяльності”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві”, “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Судовий розгляд”, “Охорона довкілля та права людини”.

Одночасно **НШСУ** посилила співпрацю з **Програмою Ради Європи** (Навчання у сфері прав людини для представників юридичних професій) **щодо запровадження дистанційних курсів у процес підготовки**. Основною метою Програми HELP є сприяння в застосуванні ЄКПЛ на національному рівні. Усі освітні ресурси Програми HELP розробляються міжнародними експертами, а потім адаптуються з урахуванням національних правових систем, що цілком задовольняє особливі потреби місцевих юристів під час підвищення кваліфікації. За цією методою спільно з Програмою **був розроблений і проведений дистанційний курс: “Трудові відносини у світлі Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод”**.

Дистанційні курси для суддів (кількість суддів, які отримали сертифікати НШСУ)

- ▲ Суддівська етика. Добродішність
- ▲ Управління залом судового засідання
- ▲ Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини для суддів адміністративних судів

- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Досудове розслідування
- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві
- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Судовий розгляд
- Управління часом у суддівській діяльності
- Судочинство дружнє до дитини
- Охорона довкілля та права людини
- Трудові відносини в світлі Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод

Дистанційні курси для суддів (2018–2019 роки)

Назва курсу	Кількість суддів, що пройшли курси І півріччя
-------------	--

Усього:

- Суддівська етика. Добродісність
- Управління залом судового засідання
- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини для суддів адміністративних судів
- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Досудове розслідування
- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві
- Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. Судовий розгляд
- Управління часом у суддівській діяльності
- Охорона довкілля та права людини

Дистанційні курси для суддів у рамках Програми "HELP" (Програма Ради Європи)

- Судочинство дружнє до дитини
- Трудові відносини в світлі Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод

Усього

Таким чином, у 2019 році кількість суддів, що опанували дистанційний курс, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року зросла на 80,2%.

Усього в 1 півріччі 2019 року за рахунок коштів Державного бюджету України та коштів міжнародних організацій було проведено 142 заходи із підготовки та періодичного навчання суддів, на яких пройшли підготовку:

- для підтримання кваліфікації – 1147 суддів, у тому числі обраних на адміністративні посади;
- періодичне навчання з метою підвищення рівня кваліфікації – суддів.

У 1 півріччі 2019 року відповідно до вимог Закону та Положення про проведення курсів навчання для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя, **НШСУ здійснила перепідготовку суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя Вищою радою правосуддя в порядку дисциплінарного стягнення.**

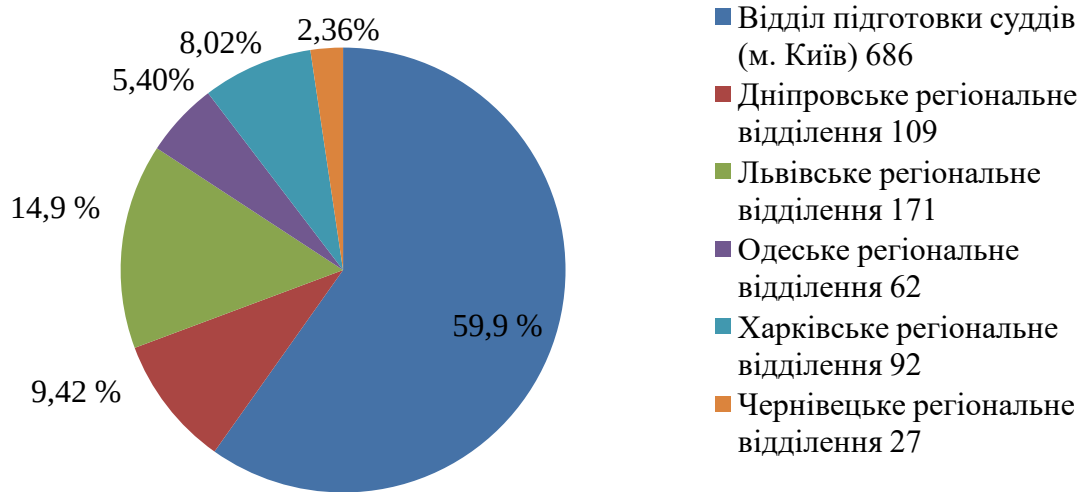
Усі судді проходили зазначені курси під керівництвом куратора згідно з індивідуальними програмами, які формувалися для кожного судді окремо та включали теоретично-практичні навчальні заходи, проходження фахово-освітньої практики в суді, написання реферату та самостійної роботи. Звіти про проходження курсу направлялися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ) та Вищої ради правосуддя (далі – ВРП).

Таким чином, усього різними формами підготовки було охоплено судді.

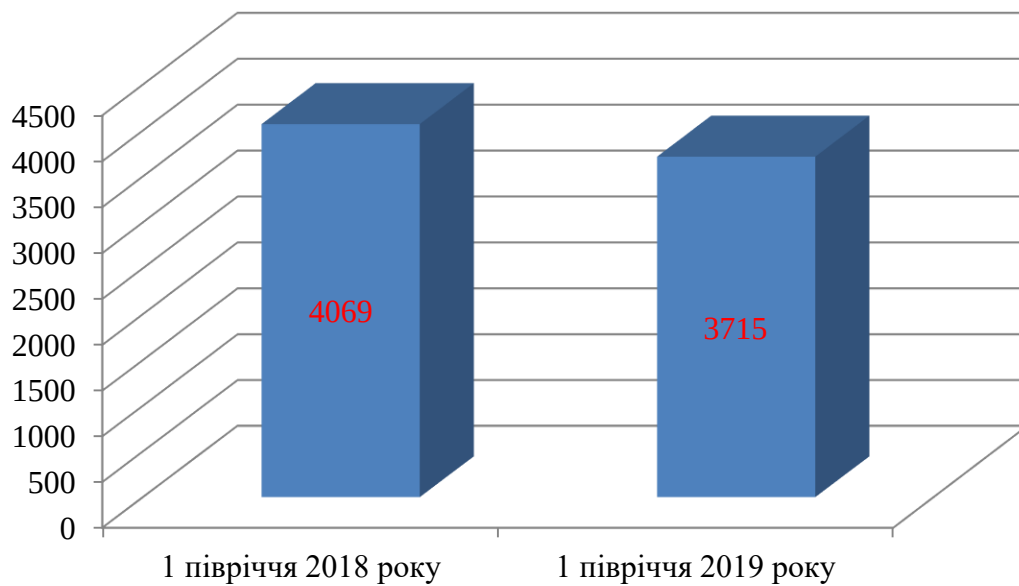
Діяльність Національної школи суддів України щодо освіти суддів у 2019 році порівняно з 2018 роком характеризується статистичними даними, що наведені у вигляді діаграм.

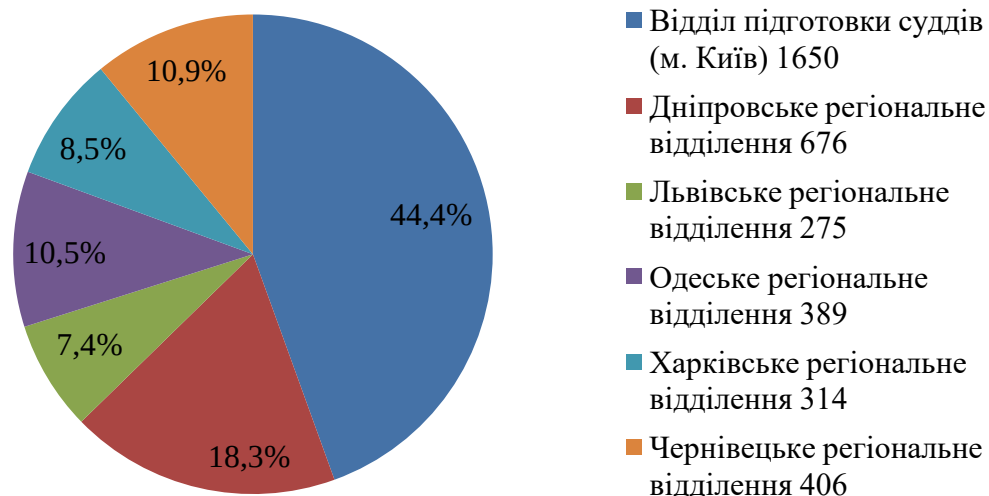
Участь структурних підрозділів у підготовці суддів для підтримання кваліфікації, у тому числі обраних на адміністративні посади, у 1 півріччі 2019 році

Періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації

Участь структурних підрозділів НШСУ в періодичному навчанні суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації у 1 півріччі 2019 році

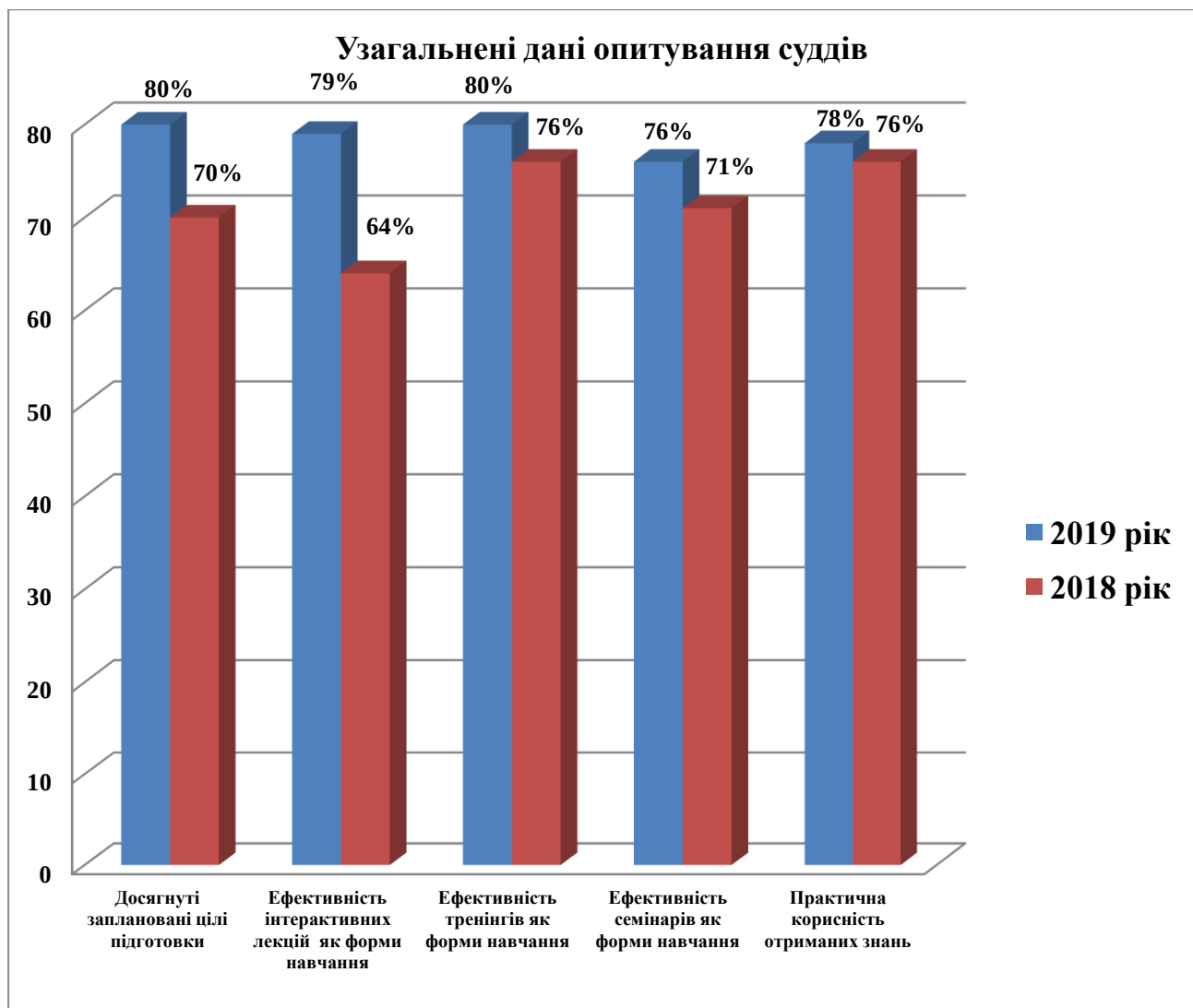
Порівняльна таблиця періодичного навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації у 2018 і 2019 роках (осіб)

Категорія слухачів			різниця	відсоток
Періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації		715	354	

Отже, за останні роки стала очевидною тенденція на зменшення кількості суддів, які пройшли підготовку та періодичне навчання в НШСУ. Це пояснюється кількома причинами. По-перше, змінились норми законодавства щодо підготовки суддів. Тепер суддя проходить підготовку для підтримання кваліфікації не рідше одного разу на три роки, а періодичне навчання з метою підвищення рівня своєї кваліфікації – з урахуванням індивідуальних потреб. По-друге, значно скоротився чисельний склад суддів у зв'язку з виходом у відставку, звільненням за власним бажанням та не проходженням кваліфікаційного оцінювання. За період з початку введення в дію нових положень Закону щодо кваліфікаційного оцінювання суддів понад 2 тисячі суддів були звільнені з посад. Якщо станом на вересень 2018 року штатна чисельність суддів складала 5377, то на 1 червня 2019 року вже – 5151.

За результатами підготовки проводилося анкетування слухачів для налагодження зворотного зв'язку та покращення процесу підготовки.

Узагальнення даних опитування суддів засвідчило, що:

III. Підготовка працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації

До законодавчо визначених завдань Національної школи суддів України віднесено підготовку працівників апаратів судів і підвищення рівня їхньої кваліфікації. Така підготовка здійснювалась відповідно до порядку, програм і графіка підготовки працівників апаратів судів і підвищення рівня їхньої кваліфікації на 2019 рік.

Освітній процес працівників апаратів судів було поділено на стаціонарну підготовку тривалістю 3–5 днів, одноденні (дводенні) тематичні семінари, тренінги та дистанційне навчання.

За 6 місяців 2019 року НШСУ проведено 120 навчальних заходів, зокрема, стаціонарних підготовок – 38, одноденних (дводенних) семінарів – 43, тренінгів – 63 (з них у межах стаціонарної підготовки – 34), дистанційних курсів – 10.

Слухачів стаціонарної підготовки було поділено на 13 категорій відповідно до їх спеціалізації. Досвід показав, що такий розподіл дає більш глибокі, конкретизовані знання працівникам апаратів судів та є ефективним методом удосконалення системи підвищення рівня їхньої кваліфікації.

НШСУ було проведено 24 виїзних семінари на базі визначених судів для працівників апаратів цих судів: у Верховному Суді, в апеляційних судах Вінницької та Житомирської областей, у Шостому апеляційному адміністративному суді, господарських судах міста Києва та Київської області, Оболонському районному суді м. Києва. У цих семінарах взяли участь 697 осіб.

Зміни в законодавстві та в локальних нормативних актах судів, зовнішні та внутрішні чинники зумовили подальше впровадження курсів за новими темами.

Так, уперше організовано та проведено семінари-практикуми для працівників апаратів судів, відповідальних за розгляд звернень громадян на тему: “Особливості застосування в судовій системі законодавства України у сфері звернень громадян, адвокатів, народних депутатів України”, тренінги для працівників апаратів місцевих та апеляційних судів на тему: “Поліграф і психологічна діагностика. Сучасні методи оцінки достовірності повідомленої інформації”.

У першому півріччі започатковано семінари з вивчення основ впровадження та функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС), які проведено у співпраці з працівниками ДП “Інформаційні судові системи”.

У зв’язку із тривалістю процесу ліквідації судів та утворення нових виникла гостра необхідність у вивченні керівниками апаратів та спеціалістами з питань персоналу судів теми: “Актуальні питання організації роботи суду в умовах реформування судової системи. Організація роботи служби управління персоналом у судах під час реорганізації”. **Було проведено три семінари із зазначених питань, в яких взяли участь 136 працівників апаратів судів.**

Було проведено 10 дистанційних курсів, які успішно пройшли працівники апаратів судів.

У співпраці та за фінансової підтримки Проекту Twinning “Посилення інституційної спроможності Верховного Суду у сфері захисту прав людини на національному рівні” **організовано та проведено 13 підготовок працівників апарату Верховного Суду. Участь у них узяли 284 особи.**

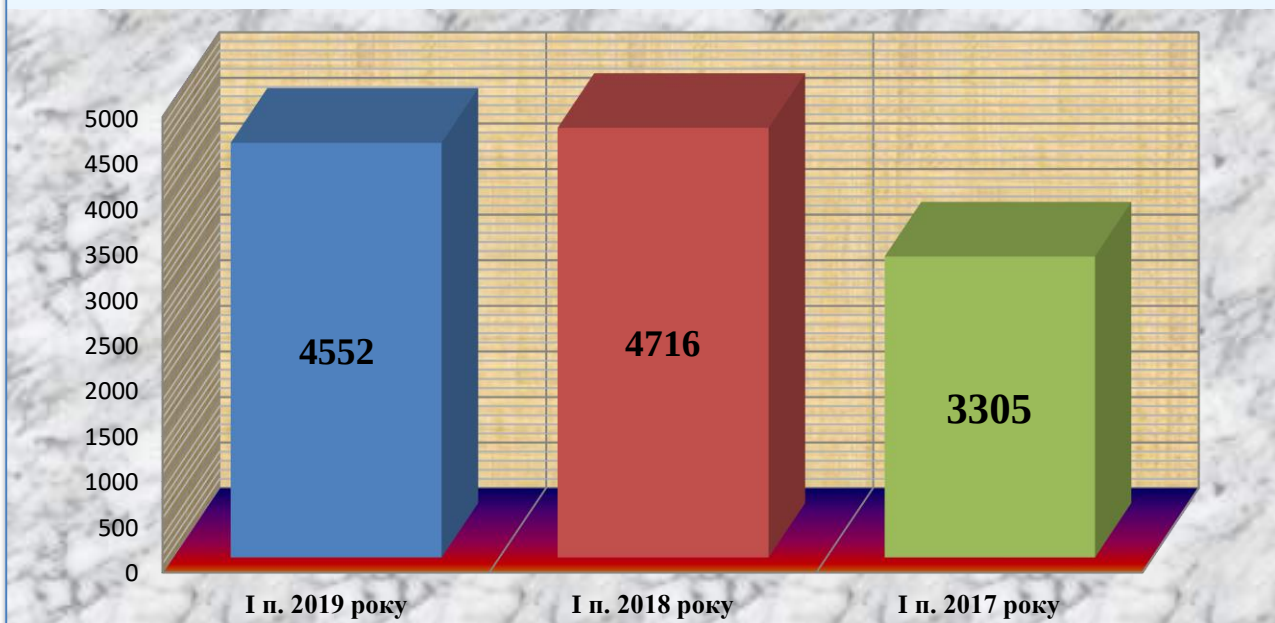
Усього НШСУ до підготовки працівників апаратів судів було залучено **267 викладачів**, з яких 125 суддів, 19 працівників Державної судової адміністрації України (ТУ ДСА), 12 працівників НШСУ, 111 запрошених фахівців (у тому числі докторів і кандидатів наук).

Загалом, у першому півріччі 2019 року пройшли підготовку та підвищили свій професійний рівень **4552 працівники апаратів судів**, з яких осіб – у центральному офісі (м. Київ), 2438 осіб – у п'яти регіональних відділеннях НШСУ. Коштом Державного бюджету України підготовлено особи (91%), а коштом міжнародних організацій – 409 осіб (9%).

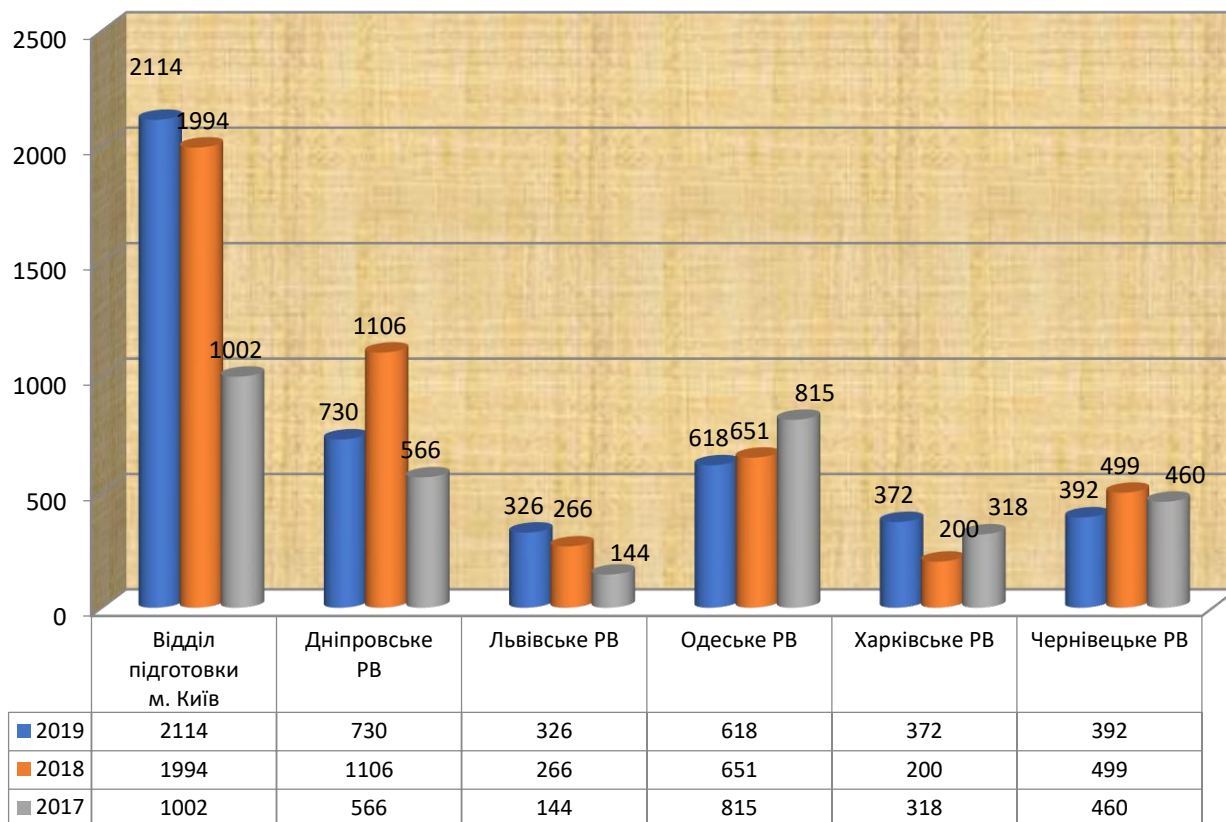
У ході занять постійно відбувається скорочення кількості та тривалості лекцій як основної форми викладання матеріалу та відбувається перехід до тренінгів, практикумів, семінарів з обговоренням.

Стан підготовки працівників апаратів судів у першому півріччі 2019 року характеризують статистичні дані, наведені нижче в діаграмах.

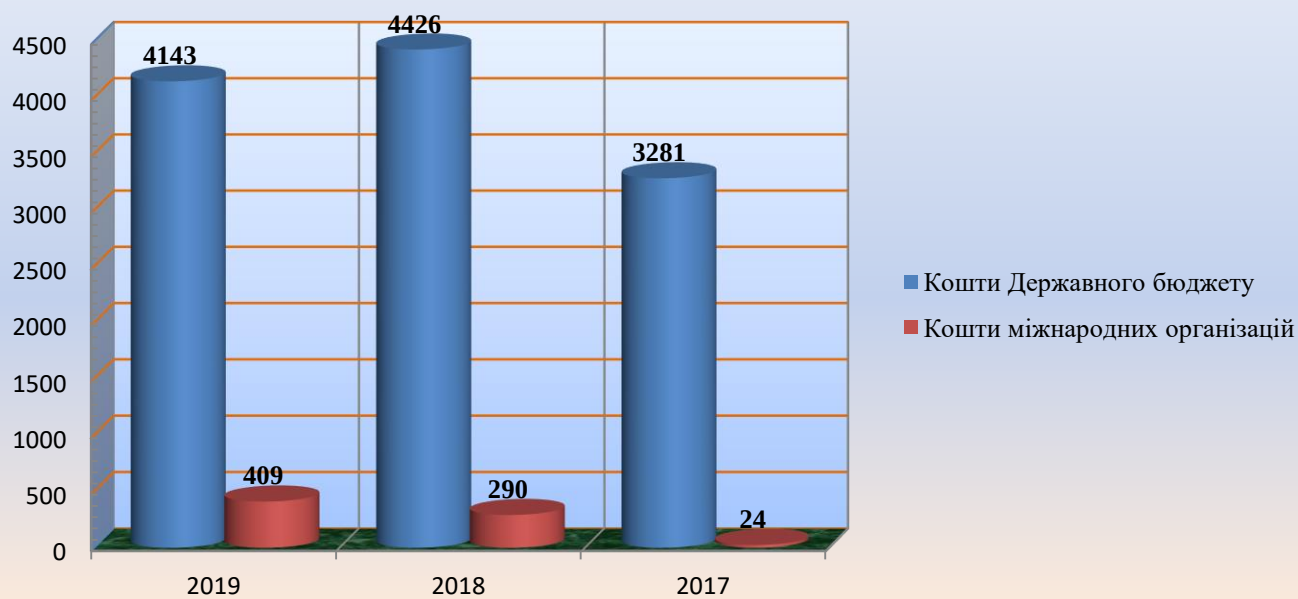
Підготовка працівників апаратів судів Національною школою суддів України у 2017-2019 роках (осіб)

**Підготовка працівників апаратів судів відділом підготовки та
регіональними відділеннями НШСУ
у I півріччях 2017-2019 років (осіб)**

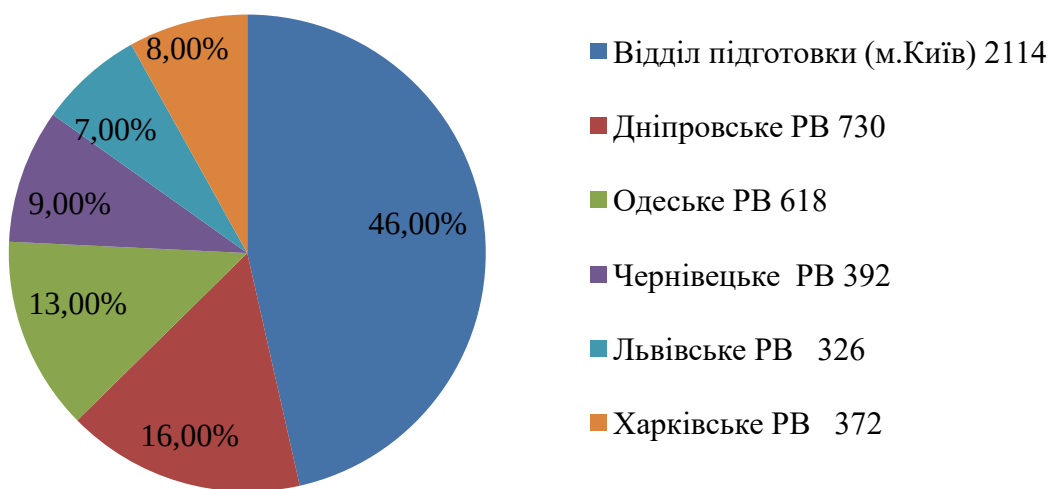
**Фінансування підготовки працівників апаратів судів
у перших півріччях 2017-2019 років**

Підготовка працівників апаратів судів за інстанціями та спеціалізаціями в першому півріччі 2019 року

Участь регіональних відділень НШСУ в підготовці працівників апаратів судів у першому півріччі 2019 року

IV. Підготовка викладачів (тренерів)

Одним із пріоритетних завдань Національної школи суддів України у звітний період було забезпечення проходження кандидатами на посаду судді стажування у висококваліфікованих і професійних суддів наставників (коучів). У I півріччі 2019 року було **проведено 7 тренінгів для тренерів** із метою підготовки науково-викладацького корпусу НШСУ. Загалом, у тренінгах для тренерів **“Наставництво (коучинг) та його необхідність для формування професійних навичок майбутнього судді”** взяли участь **278 осіб**, із них: 168 суддів кримінальної та адміністративної юрисдикції, а також 110 суддів пройшли навчання на дистанційному курсі.

Підсумком цілеспрямованої роботи в цьому напрямку стало **створення бази даних професійних підготовлених суддів наставників (коучів)** для забезпечення проходження стажування кандидатів на посаду судді.

Також протягом півріччя Національна школа суддів України **провела тематичні тренінги для тренерів на теми: “Методологія та оцінювання – кращі практики інтерактивного навчання суддів”,** підготовлено 20 суддів та 18 працівників НШСУ, **“Застосування технічних можливостей платформи Moodle”** на базі курсу **“Трудові права у світлі практики Європейського суду з прав людини”** – підготовлено 10 суддів. Також було проведено 1-денний веб-семінар для тренерів тренінгу **“Соціономічна компетентність судді”**.

. Науково-дослідна та науково-методична діяльність

Навчальні курси для суддів

У I півріччі 2019 року науковими підрозділами завершено розробку/оновлено, апробовано та проведено тренінги для тренерів (ToT) навчальних курсів для суддів у формі тренінгів, зокрема

завершено розробку 8 навчальних курсів:

- “Стандарти захисту прав людини, вироблені практикою ЄСПЛ при здійсненні правосуддя Вищим антикорупційним судом”;
- “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов’язаних з виборами”;
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Врегулювання спорів за участі судді в адміністративному судочинстві”;
- “Процесуальна діяльність судді при розгляді цивільних справ”;
- “Особливості розгляду сімейних спорів”;
- “Особливості розгляду справ про захист права власності”;
- “Проблеми ефективного судового захисту в адміністративному судочинстві”;

оновлено 4 навчальні курси:

- “Особливості розгляду справ про спадкування”;
- “Особливості розгляду земельних спорів”;
- “Особливості розгляду спорів про визнання правочинів недійсними”;
- “Деякі питання, що виникають при розгляді справ із кредитних правовідносин”.

У процесі розробки знаходяться 29 навчальних курсів, а саме:

- “Здійснення контролю суддею за рухом справи, що знаходиться у його провадженні”;
- “Перешкоджання у здійсненні судочинства (процесуальні інтервенції). Методи протидії”;
- “Особливості розгляду земельних спорів”;
- “Особливості розгляду спорів, що виникають при виконанні рішень в цивільному судочинстві”;
- Вирішення спорів, що виникають із договорів страхування”;

- “Особливості розгляду корпоративних спорів”;
- “Актуальні питання щодо арешту майна в діяльності слідчого судді”;
- “Актуальні питання щодо обрання запобіжних заходів у діяльності слідчого судді”;
- “Актуальні питання щодо надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку, огляду, доступу до речей”;
- “Особливості спрощеного провадження щодо кримінальних проступків”;
- “Кримінально-правовий захист професійної діяльності журналістів”;
- “Особливості проваджень щодо злочинів, вчинених за ознакою статі”;
- “Практичні аспекти розгляду судами кримінальних проваджень щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень щодо сексуального насильства, пов’язаного з конфліктом в Україні”;
- “Особливості розгляду судами кримінальних проваджень про злочини проти безпеки виробництва”;
- “Розгляд судами проваджень про застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб”;
- “Особливості господарського процесу”;
- “Докази і доказування у кримінальному провадженні в суді першої інстанції”;
- “Призначення покарання у кримінальних справах”;
- “Дисциплінарна відповідальність судді”;
- “Роль та повноваження голів судів”;
- “Забезпечення єдності судової практики”;
- “Забезпечення комунікаційної політики суду суддею-спікером”;
- “Проблемні питання застосування змін до ЦПК”;
- “Підстави застосування міжнародного законодавства в цивільному судочинстві”;
- “Застосування вимог Закону України “Про захист прав споживачів” у цивільному судочинстві”;
- “Судові експертизи в цивільному судочинстві”;
- “Особливості розгляду судових спорів, предметом яких є оскарження рішень регулятора про виведення банків з ринку”;
- “Пробація в Україні: її роль у процесі судочинства та виконання кримінальних покарань”.

Проведено апробацію 3 навчальних курсів:

- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Врегулювання спорів за участі судді в адміністративному судочинстві”;

➤ “Роль судів/суддів у забезпеченні дотримання прав людини шляхом застосування положень міжнародного гуманітарного права”.

Проведено 6 тренінгів для тренерів (ToT):

➤ “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов’язаних із виборами”;

➤ “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;

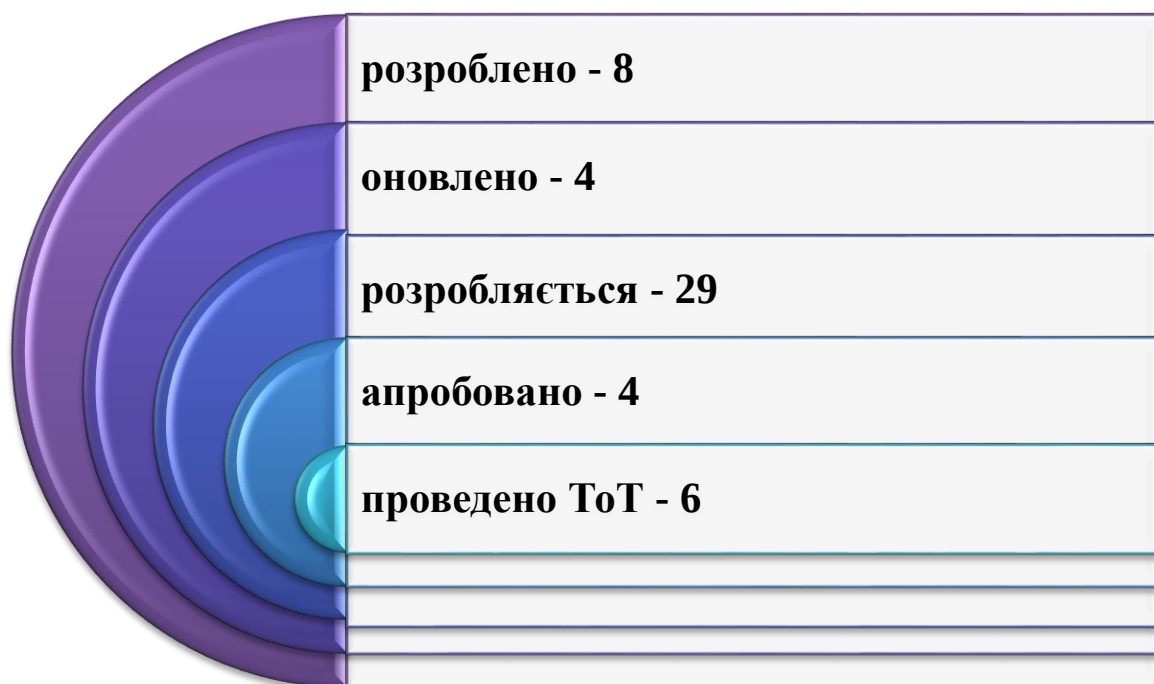
➤ “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в адміністративному судочинстві”;

➤ “Практичні аспекти розмежування різновидів множинності злочинів – повторність, сукупність та рецидив злочинів”;

➤ “Актуальні питання написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в господарському судочинстві”;

➤ “Актуальні питання судових процедур та написання судових рішень у світлі новел процесуального законодавства в цивільному судочинстві”.

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ ДЛЯ СУДДІВ У ФОРМІ ТРЕНІНГІВ:

Навчальні курси для кандидатів на посаду судді

У I півріччі 2019 року науковими підрозділами **розроблено, оновлено, розширено навчальні курси для кандидатів на посаду судді у формі тренінгів**, у тому числі

завершено розробку 3 навчальних курсів:

“Особливості розгляду справ про прояв неповаги до суду (ст. 185³ КУпАП)”;

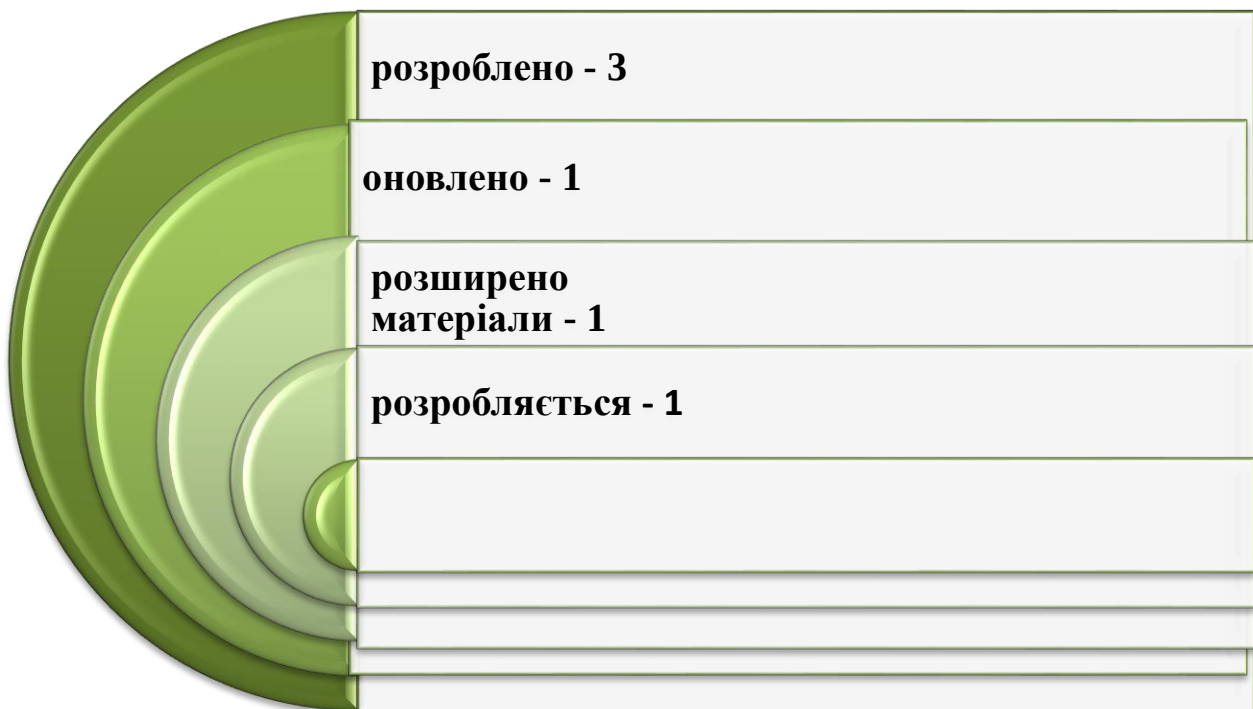
- “Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля”;
- “Соціономічна компетентність судді”;

оновлено навчальний курс “Подолання гендерних стереотипів”;

розширено матеріали навчального курсу “Європейська система захисту прав людини. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини адміністративними судами України”.

У процесі розробки знаходиться навчальний курс “Електронне судочинство”.

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У ФОРМІ ТРЕНІНГІВ:

У першому півріччі 2019 року науковими підрозділами **продовжено розробку навчальних курсів для працівників апаратів судів у формі тренінгу:**

- “Новина як ефективний засіб судової комунікації”;
- “Комунікації в судовій діяльності”.

У процесі розробки знаходяться навчальні курси для працівників НШСУ і осіб, залучених до розробки тестових матеріалів:

- “Правила створення, оцінювання та шкалювання тестових матеріалів”;
- “Загальне планування та етапи розробки тестових матеріалів. Розподіл ресурсів”.

Дистанційне навчання суддів і працівників апаратів судів

Окремим напрямом освітньої роботи Національної школи суддів України є проведення курсів **дистанційного навчання.**

Так, у першому півріччі 2019 року **розроблено дистанційний навчальний курс для суддів:**

- “Докази і доказування в кримінальному судочинстві”.

У процесі розробки є дистанційні

курси для суддів:

- “Соціономічна компетентність судді”;
- “Застосування сучасних інформаційних технологій у роботі судів”;
- “Забезпечення гендерної рівності”;
- “Врегулювання спорів за участю судді”;
- “Врегулювання спорів за участю судді” (*кримінальна юрисдикція*);
- “Врегулювання спорів за участю судді” (*господарська юрисдикція*);
- “Врегулювання спорів за участю судді” (*адміністративна юрисдикція*);
- “Особливості розгляду окремих категорій справ у цивільному судочинстві”;
- “Особливості розгляду окремих категорій справ у кримінальному судочинстві”;
- “Особливості розгляду корпоративних спорів”;
- “Діяльність слідчого судді як гаранта дотримання прав людини на досудовому розслідуванні”;
- “Призначення покарання у кримінальних справах”;
- “Докази і доказування в адміністративному судочинстві”;

- “Докази і доказування в господарському судочинстві”;
- “Докази і доказування в цивільному судочинстві”;
- “Комунікації в діяльності судді”.

Дистанційна форма підготовки широко використовується в процесі підготовки **працівників апаратів судів**.

У процесі розробки перебувають такі дистанційні курси:

- “Забезпечення готовності суду до роботи в надзвичайних ситуаціях”;
- “Особливості розгляду звернень громадян та доступу до публічної інформації у судах”.

Семінари-практикуми

Однією з інноваційних форм навчання, запроваджених у процес підготовки кандидатів на посаду судді, суддів і працівників апаратів судів є семінар-практикум. Розробка та проведення семінарів-практикумів, як і курсів для суддів, здійснюється з дотриманням вимог, передбачених Концепцією національних стандартів суддівської освіти, схваленої Науково-методичною радою Національної школи суддів України, протокол від 23.12.2014 № 5.

Для суддів

Завершено розробку семінара-практикума “Основи саморегуляції та її роль в адаптації до суддівської діяльності”.

У процесі розробки є 7 семінарів-практикумів:

- “Психологічні особливості спілкування з учасниками судового процесу, які мають досвід психотравмуючого впливу”;
- “Психологічні особливості спілкування з малолітніми і неповнолітніми учасниками судового процесу”;
- “Психологічна експертиза у цивільному процесі: сучасні умови, особливості, практика”;
- “Особливості розгляду справ, пов’язаних із правами на житло”;
- “Особливості застосування Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей”;
- “Особливості розгляду кримінальних проваджень у справах про злочини проти власності”;
- “Особливості апеляційного перегляду кримінальних справ щодо злочинів проти основ національної безпеки України та військових злочинів”.

Для кандидатів на посаду судді

У процесі розробки – семінар-практикум “Застосування принципу верховенства права при здійсненні правосуддя”.

Для працівників апарату

Розроблено 2 семінари-практикуми:

- “Психологічні особливості ефективного спілкування у професійній діяльності працівників апаратів судів”;
- “Основи саморегуляції та її роль в адаптації до професійної діяльності працівників апаратів судів”.

Видання навчально-методичної літератури

Підготовлено до видання та опубліковано

навчальні посібники:

- “Соціономічна компетентність судді”;
- “Вибори Президента України 2019: посібник для суддів”;
- “Відповідальність за порушення виборчого законодавства: посібник для членів виборчих комісій, поліцейських, слідчих та суддів”;
- “Особливості розгляду спорів про визнання правочинів недійсними”;
- “Деякі питання, що виникають при розгляді справ із кредитних правовідносин”;

збірники:

- “Право на повагу до приватного і сімейного життя: ключові рішення ЄСПЛ щодо України”;
- “Стандарти захисту прав людини, вироблені практикою ЄСПЛ, при здійсненні правосуддя Вищим антикорупційним судом: витяги з окремих рішень ЄСПЛ щодо України”;

опорний конспект для тренерів у рамках ToT “Парламентські вибори в Україні 2019: судове врегулювання виборчих спорів: методика викладання”.

Триває підготовка 9 навчальних посібників:

- “Методичні рекомендації до створення тестових матеріалів”;
- “Наставництво (коучинг) у системі формування професійних навичок майбутнього судді” (кримінальне та адміністративне судочинство);
- “Роль модератора під час проведення тренінгів у НШСУ”;
- “Вибори народних депутатів України до парламенту”;
- “Докази і доказування в цивільному судочинстві”;
- “Особливості розгляду сімейних спорів”;
- “Захист прав внутрішньо переміщених осіб”;
- “Діяльність слідчого судді у запитаннях і відповідях”.

Науково-дослідна робота, зокрема науково-методичне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя, супроводження психологічної підготовки суддів

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Національної школи суддів України є здійснення науково-дослідної роботи, у тому числі науково-методичного забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі – ВККСУ) та Вищої ради правосуддя.

Для науково-методичного забезпечення діяльності ВККСУ

Розроблено тестові запитання, загальною кількістю 8257, для проведення:

- відбіркового іспиту у процедурі добору кандидатів на посаду судді для перевірки рівня володіння державною мовою – **1 057** тестових запитань з української мови;
тів на посаду судді – **1 200**;
- кваліфікаційного оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді для цілей проведення конкурсів на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів – **6 000** (по 1 200 тестових запитань для господарської, адміністративної, кримінальної, цивільної і загальної спеціалізації).

Кількість підготовлених тестових запитань за видами іспитів/оцінювання: 8 257

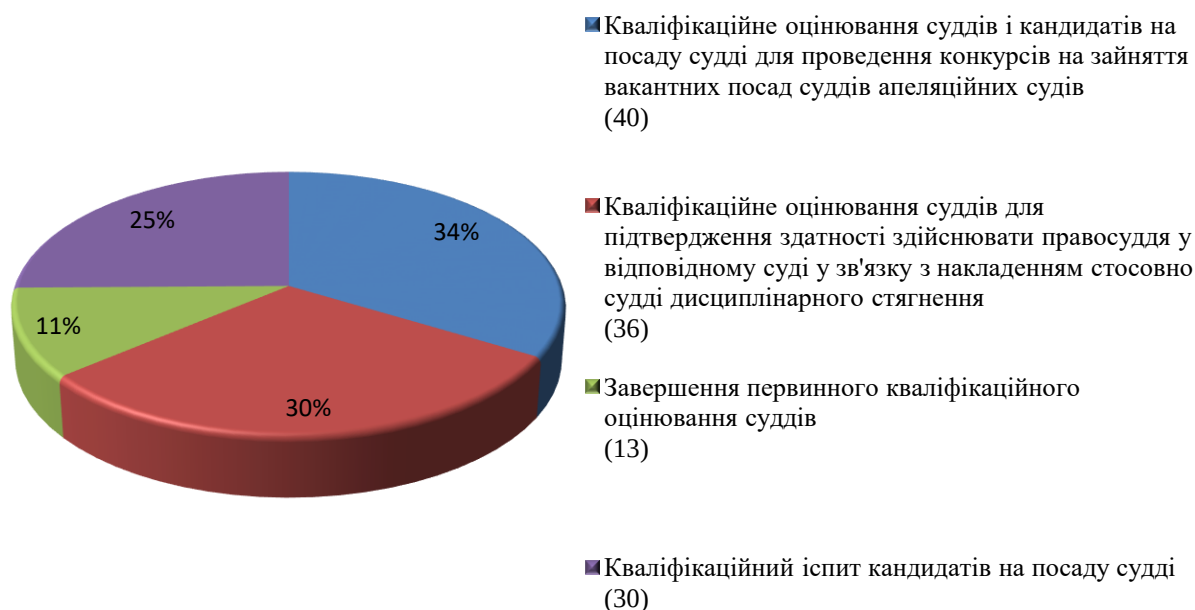

Практичні завдання загальною кількістю 119 для проведення:

- дидатів на посаду судді – **30**;
- кваліфікаційного оцінювання суддів і кандидатів на посаду судді для цілей проведення конкурсів на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів – **40** (по 10 практичних завдань для господарської, адміністративної, кримінальної, цивільної спеціалізації);
- кваліфікаційного оцінювання суддів для підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді у зв'язку з накладенням стосовно судді дисциплінарного стягнення – **36**, з них:
 - 8 практичних завдань із цивільної спеціалізації (по 4 для першої та

- апеляційної інстанції);
- 8 практичних завдань із кримінальної спеціалізації (по 4 для першої та апеляційної інстанцій);
- 6 практичних завдань із господарської спеціалізації (по 3 для першої та апеляційної інстанцій);
- 2 практичні завдання для Вищого антикорупційного суду (по 1 для першої інстанції та Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду);
- 2 практичні завдання для Вищого суду з питань інтелектуальної власності (по 1 для першої інстанції та Апеляційної палати Вищого суду з питань інтелектуальної власності);
- 10 практичних завдань із цивільної спеціалізації для суддів судів першої інстанції;
- первинного кваліфікаційного оцінювання суддів (для завершення даної процедури) – **13** (8 – для господарської спеціалізації і 5 – для адміністративної).

Кількість підготовлених практичних завдань за видами іспитів/оцінювання - 119

Оновлено два переліки завдань з метою завершення первинного кваліфікаційного оцінювання суддів для виявлення знання усталених правових позицій, що сформовані Верховним Судом України (з урахуванням позицій Верховного Суду) для місцевих та апеляційних судів, **загальною кількістю 467**.

НШСУ здійснила рецензування **16 514** тестових запитань і практичних завдань.

Для науково-методичного забезпечення діяльності ВККСУ впродовж I півріччя 2019 року актуалізовано такі проекти програм іспитів і таксономічних характеристик до них:

- для кваліфікаційного оцінювання суддів та кандидатів на посаду судді апеляційних судів – 4 проекти (для господарської, адміністративної, кримінальної, цивільної спеціалізацій);
- внесено зміни до проекту таксономічної характеристики програми анонімного письмового тестування для перевірки рівня володіння державною мовою кандидатом на посаду судді;
- оновлено список використаної літератури до програми анонімного письмового тестування для перевірки рівня володіння державною мовою кандидатом на посаду судді;

розроблено:

- для кваліфікаційного оцінювання суддів та кандидатів на посаду судді апеляційних судів (з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення) – 1 проект;

підготовлено:

- науковий висновок щодо проекту Порядку і методології оцінювання та самооцінювання судді та порівняльну таблицю до нього.

Для науково-методичного забезпечення діяльності ВРП підготовлено

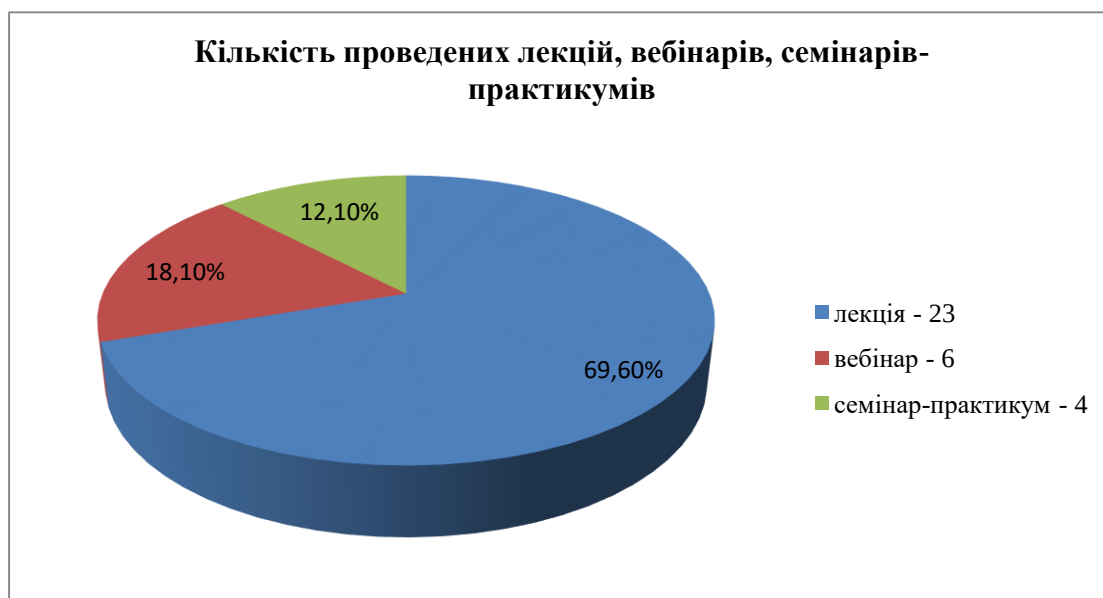
науковий висновок щодо проекту Закону України “Про внесення змін до закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо удосконалення окремих положень” (реєстраційний № 10090).

**Науково-методичне супроводження
психологічної підготовки судді**

Уперше на основі підписаного у грудні 2018 року Меморандуму про співпрацю проведено міжнародну відеоконференцію з Академією юстиції Міністерства юстиції Республіки Азербайджан “Психологічні аспекти профілактики професійного вигорання суддів”. За результатами роботи ухвалено рішення про продовження плідної міжнародної співпраці між Національною школою суддів України та Академією юстиції Міністерства юстиції Республіки Азербайджан.

Співробітники відділу науково-методичного супроводження психологічної підготовки суддів брали участь у розробці тренінгів: “Врегулювання спорів за участі судді”, “Суддя – наставник: завдання і методи

роботи”, “Основи ефективного спілкування в професійній діяльності працівників апарату судів: основні аспекти та психологічні особливості”, “Вибори Президента України 2019: окремі аспекти судового врегулювання спорів, пов’язаних із виборами”, “Соціономічна компетентність судді”, “Основи ефективної професійної діяльності судді: психологічний аспект” та були тренерами під час проведення цих тренінгів.

Інша науково-методична діяльність НШСУ

Підготовлено:

➤ пропозиції щодо реалізації Плану дій на виконання положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інституцій на 2015–2020 роки в частині п. 1.3;

➤ пропозиції до проекту Комунікативної стратегії судової влади України (на 2 роки);

➤ відповідь на звернення судді щодо надання науково-методичного роз'яснення стосовно процедури заявлення самовідводу у кримінальному провадженні (лист НШСУ від 18.03.2019 № 19-

➤ відповідь на лист Державної служби фінансового моніторингу України щодо виконання п. 18 Плану дій щодо забезпечення спеціалізованого навчання суддів з питань розгляду проваджень щодо відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом і положень про спеціальну конфіскацію (лист НШСУ від 25.03.2019 № 19-05/1332);

➤ відповідь на лист Національного агентства з питань запобігання корупції щодо надання інформації для звіту про виконання Україною положень пункту 1 статті 11 Конвенції ООН проти корупції (лист НШСУ від 13.06.2019 № 16-05/2401).

Науково-методичне забезпечення суддівської освіти

Протягом I півріччя 2019 розроблено:

- Стандартизовані вимоги до підготовки та проведення інтерактивних лекцій, передбачених у стандартизованих програмах підготовки суддів;
- Стандартизовані вимоги до підготовки та проведення семінарів-практикумів.

Упровадження та дотримання зазначених вимог дозволило від самого початку підвищити якість підготовки навчальних заходів, усього освітнього процесу в цілому.

Виконується План дій з удосконалення підходів до викладання Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ у процесі підготовки та періодичного навчання суддів, затвердженого наказом НШСУ від 12.11.2018 № 63 (далі – План дій).

На виконання Плану дій **розроблено форму комплексного опитувальника (анкети) для визначення якості викладання Конвенції та практики ЄСПЛ у навчальному процесі НШСУ.** За результатами аналізу заповнення його усіма регіональними відділеннями НШСУ узагальнено дані та подано рекомендації за такими 6 напрямками:

1. Щодо способів обрання тематики заходів (семінарів, тренінгів тощо), під час яких викладається практика ЄСПЛ у регіональних відділеннях НШСУ.

2. Визначено пул найкращих тренерів з тематики Конвенції та практики ЄСПЛ.

3. Опрацьовано відгуки суддів-учасників тренінгів з Конвенції та практики ЄСПЛ.

4. Визначено суддів – лідерів у проходженні навчання з Конвенції в контексті пошуку потенційних тренерів, розробників.

5. Проаналізовано статистичні дані впровадження тренінгів із тематики Конвенції та практики ЄСПЛ у процес підготовки суддів, розроблених НШСУ спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні в рамках проекту “Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя”.

6. Опрацьовано дані щодо кількості та тематики проведених ініціативних заходів регіональними відділеннями НШСУ, до тематики яких було включено Конвенцію та практику ЄСПЛ.

Національна школа суддів України реалізує **Національний план дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних положеннях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до восьмої періодичної доповіді України про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок на період до 2021 року**, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 № 634-р, зокрема, рекомендацій, передбачених такими пунктами:

- пунктом 6 “Забезпечення відповідної підготовки для юристів, слідчих, прокурорів і співробітників поліції з метою збільшення їх можливостей для проведення розслідування, документування та притягнення до відповідальності винних у випадках сексуального насильства відповідно до Міжнародного протоколу щодо документації і розслідування сексуального насильства в умовах конфлікту”;
- пунктом 13 “Продовження здійснення заходів щодо боротьби з корупцією та проведенням реформ, спрямованих на інституційну розбудову судової системи, у тому числі шляхом систематичного підвищення кваліфікації суддів, прокурорів, адвокатів, співробітників поліції та інших правоохоронних органів щодо застосування Конвенції, а також загальних рекомендацій Комітету ООН і його прецедентних рішень відповідно до Факультативного протоколу”;
- пунктом 18 “Забезпечення застосовування Конвенції, Факультативного протоколу та Загальних рекомендацій Комітету ООН усіма гілками влади, включаючи судову систему, як основу для законів, судових рішень і політики щодо гендерної рівності та покращення становища жінок”.

Інформацію про стан виконання вказаних заходів було надано в листах-відповідях на запити ВККСУ (від 15.02.2019, 19.02.2019 та 29.05.2019) та заступника міністра з питань європейської інтеграції (від 14.02.2019).

НШСУ також залучена до **виконання Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року**.

Інформацію про стан виконання було надано на запит заступника міністра юстиції України листом від 02.01.2019.

У межах дослідження з тематики застосування Конвенції та практики ЄСПЛ розглянуто звернення заступника міністра юстиції України – Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини щодо виконання рішень ЄСПЛ, проаналізовано проблеми, які призвели до визнання порушення Україною Конвенції та надано на них 25 відповідей.

Здійснюється підготовка до проведення Саміту закордонних суддівських шкіл на тему: “Суддівська освіта як інструмент захисту прав людини у світлі ЄКПЛ та практики ЄСПЛ” (проведення заплановане на 16–17 жовтня року), розроблено проект програми Саміту та опрацьовуються відповідні матеріали.

Наукові публікації

Науковими співробітниками НШСУ в I півріччі 2019 року підготовлено наукових статей.

Журнал установи

Упродовж звітного періоду **видано два номери: № 4 (25) 2018 та № 1 (26)** науково-практичного та науково-методичного юридичного журналу “Слово Національної школи суддів України”.

Забезпечено підбір, наукову та літературну вичитку наукових статей на наступне число **№ 2 (27) 2019** журналу.

Із повним змістом зазначених примірників журналу можна ознайомитись на його офіційному веб-сайті – <http://slovo.nsj.gov.ua>.

VI. Міжнародне співробітництво

У своїй міжнародній діяльності Національна школа суддів України спрямована на вивчення та впровадження кращого світового досвіду у сфері суддівської освіти для забезпечення інституційного розвитку установи, удосконалення освітньої та наукової складової її діяльності.

Для реалізації цього завдання НШСУ співпрацює з міжнародними організаціями, установами суддівської освіти інших країн, програмами та

проектами міжнародної технічної допомоги Україні (далі – МТД), які працюють у сфері судочинства, а саме: Європейського Союзу (ЄС),

Ради Європи (РЄ), Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Уряду Канади та Організації Об'єднаних Націй (ООН).

У 2019 році співпраця здійснювалася всього із 18 проектами МТД.

НШСУ є членом Міжнародної організації суддівської освіти (IOJT), яка об'єднує 123 установи освіти для суддів і прокурорів із 75 країн світу, Лісабонської мережі, що об'єднує навчальні суддівські інституції 46 держав – членів Ради Європи, а також має статус спостерігача в Європейській мережі суддівської освіти, членами якої можуть бути лише установи суддівської освіти країн – членів ЄС.

Разом з тим, у 2019 року здійснювався активний пошук нових партнерів для розширення сфер співпраці. Були встановлені зв'язки та налагоджено співробітництво з Антикорупційною ініціативою Європейського Союзу, проектом ОБСЄ “Підтримка навчання суддів, що відповідає їх потребам”, проектом РЄ “Зупинимо он-лайн сексуальну експлуатацію та насильство над дітьми в Україні”, а також розширено напрямки діяльності з Консультативною місією Європейського Союзу щодо підготовки слідчих суддів та розвитку програм стажування, зі Світовим банком щодо підготовки суддів з питань банкрутства тощо.

Пріоритетними напрямками співпраці в першому півріччі були такі:

➤ розробка програм і методичних посібників, підготовка суддів з питань розгляду виборчих спорів (у зв'язку з виборами Президента України, народних депутатів України). До реалізації цього напрямку долучилися проекти Ради Європи “Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні” та “Підтримка конституційних і правових реформ, конституційного правосуддя та надання допомоги Верховній Раді у проведенні реформ, спрямованих на підвищення її ефективності”, Міжнародної фундації виборчих систем та програми USAID “Нове правосуддя”. Загалом було проведено 12 тренінгів для суддів адміністративних судів, 1 тренінг для тренерів, розроблено 2 посібники.

➤ Для підготовки суддів щодо розгляду справ стосовно виборів до Верховної Ради в червні проведено 2 тренінги для суддів адміністративних судів та 1 тренінг для тренерів.

➤ За ініціативи НШСУ проведено трижневу орієнтаційну програму, учасниками якої стали всі 38 призначених суддів Вищого антикорупційного суду та його Апеляційної палати. Було залучено 7 проектів міжнародної технічної допомоги та міжнародних організацій для реалізації програми, а саме: Програми USAID “Нове правосуддя”, Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу в Україні, Консультативної місії Європейського Союзу, Проекту ЄС “ПРАВО-Justice”, українсько-канадського проекту “Підтримка судової реформи”, Міжнародної організації з розвитку права (IDLO), Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА).

У процесі підготовки розглядався комплекс питань, які стосуються діяльності

цього суду як в аспекті матеріального, так і процесуального права; досвід інших країн щодо розгляду справ про корупційні діяння. Уся програма була побудована таким чином, щоб новообрані судді отримали знання та відповідні навички для розгляду справ, які стосуються специфіки діяльності цього суду, а також питань суддівської професії загалом.

➤ Продовженням підготовки суддів Вищого антикорупційного суду став тренінг “Контроль судді за рухом справи, що знаходиться у його провадженні” за підтримки *Програми USAID “Нове правосуддя”*.

➤ У II півріччі планується друга серія тематичних семінарів, домовленість про підтримку яких із проектами МТД досягнута в цьому півріччі.

➤ Підготовка суддів Верховного Суду (далі – ВС). Після призначення 75 новообраних суддів ВС за ініціативи НШСУ, підтриманої головою Верховного Суду, та за сприяння 6 проектів МТД: *Програми USAID “Нове правосуддя”*, *Проекту ЄС “ПРАВО-Justice”*, українсько-канадського проекту “Підтримка судової реформи”, РЄ “Підтримка впровадженню судової реформи в Україні” та “Підтримка виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини”, ОБСЄ “Підтримка навчання суддів, що відповідає їх потребам” проведено п’ятиденний орієнтаційний курс з питань застосування принципу верховенства права, забезпечення єдності судової практики, захисту прав та свобод людини в рішеннях ЄСПЛ, процесуальних фільтрів як механізму підвищення ефективності діяльності касаційного суду, судового менеджменту, забезпечення зовнішньої комунікації, сучасних підходів до ухвалення судового рішення касаційної інстанції.

Для суддів та працівників апарату Верховного Суду у співпраці з проектом ЄС Twinning “Посилення спроможності ВС у сфері захисту прав людини на національному рівні” проводились спільні тренінги та фахові дискусії з питань тлумачення правових норм, застосування процесуального права, урегулювання спорів із застосуванням медіації, захисту прав інтелектуальної власності тощо.

У зв’язку із прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства нагальною стала потреба в підготовці суддів господарських судів щодо розгляду цієї категорії справ. У співпраці зі Світовим банком для 56 суддів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, усіх апеляційних та місцевих господарських судів проведено 4-денний тренінг “Законодавство України про неплатоспроможність”.

Уже традиційною стала співпраця із Секретаріатом Європейського суду з прав людини в організації та проведенні відеоконференцій для суддів усіх регіонів України. Четверта відеоконференція на тему: “Свобода пересування” була проведена в першому кварталі цього року.

Для якісної організації стажувань кандидатів на посаду суддів у судах різних юрисдикцій, які проходили спецпідготовку у Національній школі суддів,

у поточному році продовжувалася підготовка суддів-наставників/коучів у співпраці з проектом ЄС “ПРАВО-JUSTICE” та програмою USAID “Нове правосуддя”. Було проведено 7 тренінгів для суддів-наставників/коучів.

Усього у співпраці з проектами МТД у першому півріччі 2019 року було проведено:

засідань груп ;

тренінгів для тренерів, з яких:

методологічних семінари для суддів-тренерів і розробників навчальних курсів для суддів (за підтримки програми TAIEХ та ЄС “ПРАВО-JUSTICE”);

– за тематикою розроблених курсів для суддів;

– для суддів, які викладають дистанційні курси в НШСУ (за підтримки проекту ЄС-РЕ “Посилення імплементації Європейських стандартів прав людини в Україні”);

– для суддів-наставників/коучів (за підтримки проекту ЄС “ПРАВО-JUSTICE”);

тренінгів для суддів;

тренінгів для працівників апарату суду (ЄС Твіннінг “Посилення спроможності ВС у сфері захисту прав людини на національному рівні”);

апробації курсів (Програма USAID “Нове правосуддя”, українсько-канадський проект “Підтримка судової реформи”);

б) розроблено **2 навчально-методичних посібники** для суддів адміністративних судів “Вибори Президента України 2019: посібник для суддів”, “Розгляд судами виборчих спорів”.

Двосторонні угоди про співпрацю не тільки допомагають Національній школі суддів України вивчати досвід європейських шкіл, а й ділитися своїм власним досвідом з іноземними колегами. На прохання Академії юстиції Міністерства юстиції Республіки Азербайджан 23 квітня для азербайджанських суддів проведено відеоконференцію на тему: “Психологічні аспекти в профілактиці професійного вигорання суддів” за участі фахівців відділу науково-методичного супроводження психологічної підготовки. Також з доповіддю щодо досвіду розробки програм і проведення підготовки суддів в Україні з розгляду справ щодо торгівлі людьми працівник НШСУ виступив у Баку на конференції “Підвищення потенціалу боротьби з торгівлею людьми в Азербайджані”. Іншим прикладом є обмін інформацією з різних правових питань на прохання Академії юстиції Республіки Вірменія.

Для вивчення міжнародного досвіду та його подальшого використання в діяльності НШСУ в першому півріччі працівники установи взяли **участь у 7 заходах за межами України** (навчальні візити, участь у міжнародних конференціях тощо) в Канаді, Франції, Литві, Азербайджані та Молдові.

У I півріччі було **проведено більше 59 зустрічей** керівництва та провідних фахівців НШСУ з керівниками, уповноваженими представниками та експертами різних міжнародних організацій, експертними місіями, які

займаються моніторингом ефективності використання міжнародної технічної допомоги та формуванням перспективних планів співпраці.

Представники НШСУ постійно запрошуються міжнародними проектами до виступів та участі в заходах, які стосуються стратегії розвитку судової системи та актуальних питань судочинства. Отримана інформація стає поштовхом для нових ідей і планів співпраці, розвитку сфер взаємодії.

II. Інформаційне забезпечення діяльності НШСУ

Інформаційне забезпечення діяльності Національної школи суддів України в I півріччі 2019 року здійснювалось з урахуванням подальшого розвитку комунікаційних технологій, удосконалення форм і поглиблення змісту підготовки суддів, упровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес.

Реалізація інформаційної політики НШСУ в цей період обумовлювалась такими факторами, як:

зростання уваги суспільства та засобів масової інформації до діяльності установи у зв'язку з проведенням спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підготовки новопризначених суддів Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду України;

збільшення кількості інформаційних продуктів.

Так, на офіційному сайті Національної школи суддів України за I півріччя 2019 року було розміщено майже 500 інформаційних повідомлень про заходи з підготовки суддів, спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, підготовки працівників апаратів судів, новації в діяльності установи, події за участі керівництва, важливі факти й матеріали щодо суддівської освіти та кваліфікації. Стали постійними рубрики “На допомогу викладачу (тренеру)”, “Щоденник спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді”, “План основних заходів Національної школи суддів України” на поточний тиждень. За підсумками 9-ти місячної спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, що завершилась наприкінці травня цього року, на сайті був розміщений спеціальний випуск журналу “Слово Національної школи суддів України” під назвою: “Нові обличчя правосуддя. Інноваційна спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді, реалізована Національною школою суддів України”.

У співпраці із засобами масової інформації, у тому числі відомими юридичними виданнями, НШСУ систематично інформує громадськість про найактуальніші новини суддівської освіти.

Офіційна сторінка НШСУ в соціальній мережі Facebook продовжує розвиватись як альтернативне джерело інформування, яке дає змогу відстежувати теми та події, що викликають найбільший резонанс. Ця веб-сторінка виконує функцію платформи для діалогу із зацікавленими особами, оперативного зворотного зв'язку із читацькою аудиторією, яка нині налічує майже 5 тисяч постійних користувачів. Кількість “уподобань” розміщених у соціальній мережі матеріалів зросла до 4 тисяч.

YouTube-канал установи, де оприлюднюються відеосюжети і телепередачі про Національну школу суддів України, а також за участі її керівництва, відчутно додав у розвитку. Так, уже традиційними стали онлайн трансляції окремих навчальних заходів, поступово формується бібліотека навчальних відеоматеріалів.

VIII. Організаційне та фінансово-господарське забезпечення діяльності НШСУ

З метою документального забезпечення діяльності Національної школи суддів України в I півріччі 2019 року було зареєстровано та відпрацьовано **5 документів**, зокрема:

вхідних листів – **1533**;
вихідних листів – **2496**;
доручень ректора та проректорів – **8**;
протокольних доручень ректора – **14**;
вихідних реєстрів – **40**;
вхідних реєстрів – **135**;
службових записок – **440**;
запитів на інформацію та звернень громадян – **33**.

Зареєстровано, перевірено, відредаговано та відформатовано **717 наказів з основної діяльності та з адміністративно-господарських питань**. Перевірено, відредаговано та відформатовано **349 інформацій** про проведені заходи для розміщення на веб-сайті НШСУ.

На контроль було взято 69 вхідних документів та знято з контролю у зв'язку з виконанням 65 документів.

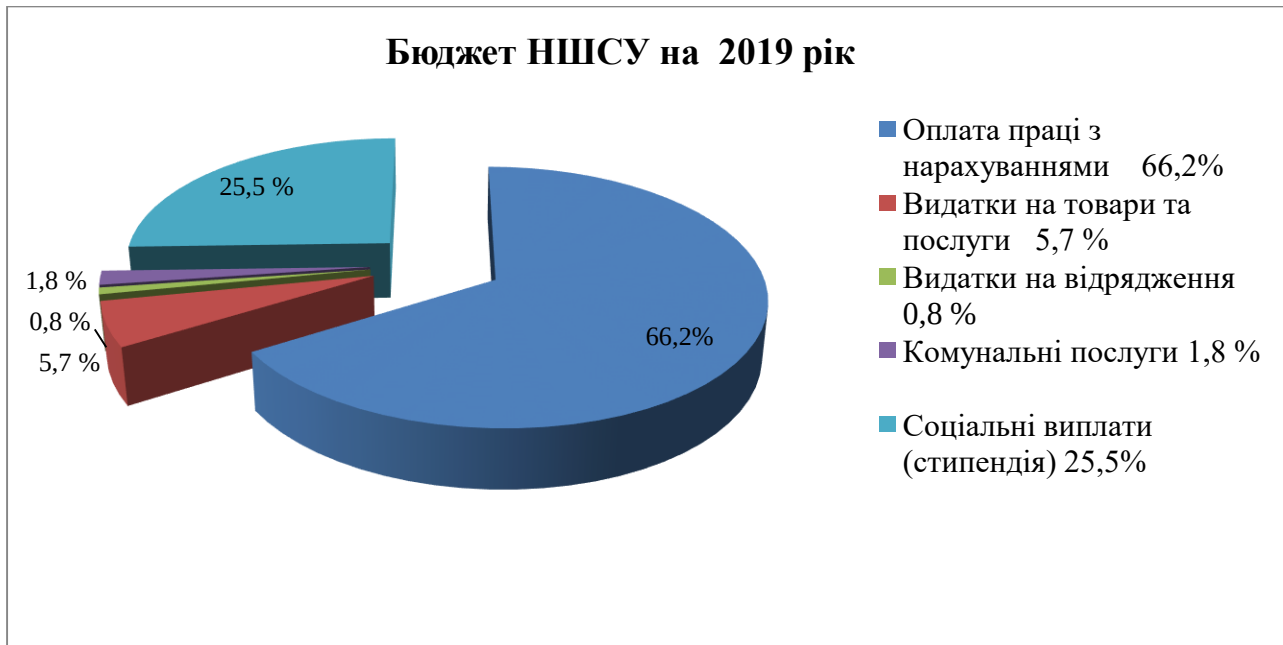
З метою забезпечення організаційної діяльності НШСУ в I півріччі 2019 року було розроблено та укладено **133 договори із господарських питань і 14 додаткових угод до них**, було укладено **1737 цивільно-правових договорів про залучення суддів та інших осіб до викладацької діяльності та проведено правову експертизу 335 проектів наказів на їх відповідність чинному законодавству**.

Для реалізації спільних проектів у сфері професійної підготовки та підвищення кваліфікації суддів і працівників апаратів судів, науково-дослідної діяльності, обміну досвідом та інформацією в I півріччі 2019 року було укладено **2 меморандуми та 1 договір про двосторонню співпрацю**.

У I півріччі 2019 року було проведено **34 засідання тендерного комітету**, складено відповідну кількість протоколів про роботу цього комітету та проведено **12 тендерних процедур і 57 процедур публічних закупівель через електронну систему “ProZorro”**.

У 2019 році для забезпечення діяльності НШСУ Законом України “Про Державний бюджет України на 2019 рік” були виділені кошторисні призначення в розмірі **177 972,3 тис. грн: за загальним фондом – тис. грн, за спеціальним фондом – 75 487,5 тис. грн**. Зокрема:

оплата праці з нарахуваннями – 78 959,4 тис. грн,
видатки на товари та послуги – 6 751,7 тис. грн,
видатки на відрядження – 1 006,4 тис. грн,
видатки на оплату комунальних послуг – 2 116,4 тис. грн,
соціальні виплати (стипендія) – 30 358,4 тис. грн,

У межах затверджених асигнувань забезпечено своєчасну оплату праці працівників НШСУ, викладачів та інших осіб, які залучались до науково-викладацької діяльності та стипендії слухачам спеціальної підготовки протягом I першого півріччя 2019 року.

Для забезпечення діяльності НШСУ придбано господарські матеріали, сплачено за послуги оренди, зв'язку, комунальні та інші послуги, а також здійснено випуск загальнодержавного науково-практичного та науково-методичного юридичного видання “Слово Національної школи суддів України”.

У червні 2019 року довідкою про зміни до кошторису від 11.06.2019 № 93 Державною судовою адміністрацією України було збільшено кошторисні призначення на 2019 рік на оплату праці та нарахування в сумі 1 220,0 тис. грн.

Станом на 1 липня 2019 року Національна школа суддів України кредиторської заборгованості не має.